Jaarrede VHMF 2008

Jaarvergadering 2008

Van de voorzitter

‘Nieuwe feit’, nog van deze tijd?

VHMF

Juni 2008

Informatief 59

Redactie
J. Glazenburg
P.M.H. Soomers

Ledenadministratie
J.W.J. Swinkels (Hans)

jwj.swinkels@planet.nl

Bestuurssamenstelling

Voorzitter
drs. H.A.A.M. Rutten (Erik) Belastingdienst/Oost-Brabant/ kantoor Eindhoven

Vice- voorzitter
J.A.A. Herings (Hans) Belastingdienst/FIOD-ECD/ kantoor Utrecht

colofon

Secretaris
J.W.J. Swinkels (Hans)

Penningmeester
P.B.J. Ham (Paul) Belastingdienst/Douane Noord/ kantoor Hengelo

Leden
mr. J.M.J. Engelen (Jo) Belastingdienst/Rivierenland/ kantoor Arnhem

mr. J. Glazenburg (Jurjen) Belastingdienst/Rivierenland/ kantoor Arnhem

P.M.H. Soomers (Paul) Belastingdienst/CPP/ kantoor Utrecht

F.A. van Wuijckhuise RE RA (Frank) Belastingdienst/Douane Noord/ kantoor Amersfoort

Bestuursadviseur
P.M. Tekstra (Paul)

Gironummer
Gironummer van de vereniging 444102
t.n.v. Vereniging van Hoofdambtenaren bij het Ministerie van Financiën,

Correspondentieadres
Drossaardslag 4
2805 DC Gouda
secretaris@vhmf.nl

3 Jaarrede VHMF 2008

10 Jaarvergadering 2008

14 Van de voorzitter

16 ‘Nieuwe feit’, nog van deze tijd?

26 Mutaties ledenbestand

inhoud

De sluitingsdatum voor het inleveren van de kopij voor de volgende Informatief is 15 oktober 2008.

Jaarrede VHMF 2008

Uitgesproken door Hans Herings, waarnemend voorzitter tijdens de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging van hoofdambtenaren bij het Ministerie van Financiën. Gehouden op 10 april 2008 in de Jaarbeurs te Utrecht

Dames en heren,

Ik wil u twee zaken waar ik al lezende in de laatste weken voor onze jaarvergadering op stuitte, niet onthouden. Ze betreffen de Zeven Provinciën en de Voedsel & Waren Autoriteit.

De zeven gewesten in de Noordelijke Nederlanden hebben in de zestiende eeuw een bestuursvorm afgesproken zonder baas. Zij hadden genoeg ellende ervaren van koningen en keizers, zeker als die ook nog van buiten de Nederlanden kwamen. Feitelijk voerden de vertegenwoordigers van het gewest Holland de boventoon. En binnen de Staten van Holland hadden vooral de regenten van Amsterdam het hoogste woord.
Formeel een vorm van collegiaal bestuur, maar feitelijk?

De laatste weken krijgt de Voedsel & Waren Autoriteit veel aandacht in de media. De controles op de vleeskeuringen zijn georganiseerd op basis van controles door de branche zelf, een vorm van horizontaal toezicht. Deze controles genereren klaarblijkelijk niet het beoogde effect en vervolgens roepen de media en in het verlengde daarvan de politiek om alerter en onafhankelijker, en dus verticaal, toezicht.

Ogenschijnlijk lijkt het toeval dat mijn blik op deze twee totaal verschillende gevallen viel, maar, collega's, van hieruit is de stap naar een beschouwing over de Belastingdienst gemakkelijk te maken. Jullie zien, toeval bestaat niet.

1) Inleiding

Ik wil in deze rede achtereenvolgens mijn licht laten schijnen over de Belastingdienst als organisatie, over de publiciteit, de vereniging, de pensioenen, de MHP en de CMHF en de medezeggenschap.

Maar eerst zal ik enkele aspecten van het toezicht op de naleving van belasting- en toeslagenwetgeving bekijken vanuit drie verschillende perspectieven: het perspectief van de medewerker, de manager en de wetgeving.

Foto: Jan Willem Mannaerts

2a) Het perspectief van de medewerker

De VHMF constateert dat productiecijfers steeds beslissender lijken te worden, dit ten koste van de kwaliteit. De in de teams werkzame collega's worden steeds meer ingezet voor voorgekauwde uitworpen en risico's. Het is jammer dat de aanwezige kwaliteit niet optimaal gebruikt wordt. Er wordt teveel gestuurd op basis van cijferoverzichten en kwantitatieve toezeggingen. Als al een beroep gedaan wordt op de kennis van het vak, dan is dat om noodverbanden aan te leggen. Inspecteurs worden te vaak in beslag genomen door het formele recht. Zij zouden beter en bij voorkeur moeten worden ingezet voor de behandeling van diepgaande fiscale kwesties en voor eventuele procedures hierover. Daarenboven wordt herstel van ontdekte fouten bij de huidige grotendeels geautomatiseerde aanslagregeling vaak door het in de AWR vereiste 'nieuwe feit' geblokkeerd. De wet en jurisprudentie eisen namelijk een geïntegreerde aanslagregeling, uitgaande van een compleet dossier. Het vigerende recht legt aan de inspecteur een zorgvuldigheidseis op die door de Belastingdienst lang niet altijd kan worden waargemaakt. De rechtszekerheid en rechtsgelijkheid komen thans bij de regeling van de aanslagbelastingen in het geding; toevalligheden en fouten lijken eerder regel dan uitzondering te worden. De procesgestuurde en erg rigoureus doorgevoerde landelijke regie op de traditioneel te behandelen aangiften IB en Vpb botst met het vereiste van geïntegreerde aanslagregeling en is veel medewerkers een doorn in het oog. Bovenstaand systeem dient heroverwogen te worden. De VHMF heeft de staatsecretaris al om aandacht hiervoor gevraagd.

Het ETM, het nieuwe invorderingssysteem, zal naar verluidt eind dit jaar gaan draaien. De VHMF constateert dat de invoering van het systeem vorig jaar terecht is uitgesteld, toen bleek dat het nog niet zonder fouten kon functioneren. Wij pleiten ervoor, met ETM als voorbeeld, dat vaker dan tot nu toe, nieuwe programma's pas vrijgegeven worden nadat uit een zorgvuldig testprogramma blijkt dat de werking echt betrouwbaar is. De efficiëntiewinst die ETM oplevert kan personele gevolgen hebben voor een aantal medewerkers in de invordering. Deze zullen goed moeten worden opgevangen, en adequaat begeleid naar nieuwe functies binnen de dienst.

De wijze van het innen van belastingschulden heeft binnen de vereniging ook de aandacht.
Als iets volgens het civiele recht kan en mag, is dit dan ook de meest gerede wijze waarop een burger door de overheid, en dus door de Belastingdienst, moet worden behandeld? Het bestuur vindt uiteraard dat belastingschulden zo veel mogelijk moeten worden voldaan. Wij stellen echter wel vragen bij de nieuwe innings- en controlemethoden, zoals kentekenscans. Samen met andere overheidsinstanties een weg afzetten en nagaan of de op dat moment daar rijdende burger nog belastingschulden heeft openstaan is wel leuk voor de bühne, kan ogenschijnlijk mooie resultaten opleveren, maar raakt ethisch een grens. Ik hoop dat de verantwoordelijken hierover nagedacht hebben. Ik realiseer mij dat dit politieke uitgangspunten raakt maar voor je het weet, moet je eerst je openstaande belastingschulden betalen voor je de Arena in mag of in een ziekenhuis terecht kunt.

Horizontaal toezicht is onder onze leden vaak onderwerp van discussie. Het is een manier van toezicht die complementair zou kunnen zijn aan de bestaande manieren. Want naar de mening van de VHMF zal er ook sprake moeten blijven van 'ouderwetse' aanslagregeling en controle, aselect en soms op basis van risicoanalyse. De dienstleiding moet zich niet blindstaren op één manier en de keuze moet bij voorkeur niet teveel bepaald worden door de beperkte budgettaire middelen en krappe planningen. Nog erger: termen als 'intermediairs die klanten HT-waardig maken' rieken naar het privatiseren van ons toezicht. Veel medewerkers zijn bang dat met horizontaal toezicht het op het oog goedkoopste toezichtmiddel wordt ingezet om managementafspraken te halen en de politiek tevreden te stellen. Voor je het weet krijg je uitspraken als "de belastingmoraal is omhoog gegaan want er zijn minder fraudemeldingen". Een dergelijke zinsnede las ik vorige maand in één van de landelijke dagbladen. Is er echt sprake van minder fraude, vraag je je dan af, of zien wij de fraudegevallen niet meer, omdat wij niet meer kunnen of mogen kijken? Of ben ik nu te wantrouwig?

2b) Het perspectief van de manager

Onze vereniging wil dat het vak van manager weer serieus wordt genomen.
Meindert Brunia heeft gelijk in zijn boek "Leidinggeven met een Tic": leidinggeven in een overheidsorganisatie is heel wat anders dan in een blikjesfabriek. Immers de afnemer/klant is anders, de doelstellingen zijn anders, het gaat niet om winst, en de professionals werken anders. Dus wat moet de Belastingdienst met een manager met alleen ervaring uit de andere wereld? Je zult verstand moeten hebben van het vakgebied en de taal van de medewerkers moeten spreken of toch minstens kunnen verstaan en begrijpen. Het managen zal weer aantrekkelijk en uitdagend moeten worden gemaakt, ook voor het potentieel dat binnen de dienst nog in ruime mate voorhanden is.
Het besluit van de Groepsraad om externen geen assessment af te nemen en de interne kandidaten wel is de omgekeerde wereld. Stel aan sollicitanten van buiten extra eisen: zij moeten ook een andere meerwaarde meebrengen dan alleen een frisse kijk.

Geef de manager de ruimte om binnen kaders samen met haar of zijn mensen op een eigen manier een afgesproken product of hoeveelheid producten te halen. Daarvoor heb je een leidinggevende nodig die baas kan zijn in de goede zin van het woord. Uiteraard moet hij of zij collegiaal samenwerken met de andere leidinggevenden van een kantoor, wat mag op basis van rollen. Zo iemand moet kennis van zaken hebben, naar binnen en naar buiten toe voor zijn personeel gaan staan en in het team zeggen waar het op staat. Belast een dergelijke functionaris niet met teveel vergaderingen maar zorg wel dat hij of zij weet wat er in de dienst speelt en laat hem of haar daar wel over mee praten. Over de risico's van collegiaal managen, in tegenstelling tot integraal managen, is door onze vereniging al genoeg gezegd. Zie onder andere de reactie op het rapport 'Onderweg naar Balans'.

2c) Het perspectief van de wetgeving

De reactie van de regering van 1 april jl. op het initiatiefwetsontwerp Dezentjé – Tang, met als onderwerp de rechtsbescherming bij controlehandelingen van de Belastingdienst, komt aardig overeen met de mening van de VHMF, zoals die is verwoord door onze vakbroederschapscommissie Formeel Recht. Een woord van dank voor het vele werk dat hiervoor is verricht, is op zijn plaats.
Een aantal uitermate deskundige leden heeft het bestuur ondersteund in de voorbereiding van een gesprek met de Staatssecretaris van Financiën. Daarin is aangegeven dat er zoveel openingen zitten in de wet vennootschapsbelasting dat het risico bestaat dat de grootste bedrijven op heel korte termijn, snel gevolgd door de middelgrote bedrijven en de MKB-ondernemers, substantieel minder vennootschapsbelasting gaan betalen. Inmiddels is door de staatssecretaris een klein deel, te weten art.10a, wet Vpb, gerepareerd. Het viel allemaal wel mee was de teneur in een debat in de Tweede Kamer naar aanleiding van publicaties over deze materie. Nu lees ik in het Webmagazine van CBS van 17 maart 2008, dus helaas na het debat in de Kamer, dat de druk van de vennootschapsbelasting in 2006 bij de grootste niet-financiële ondernemingen 7,4 procentpunt lager is in vergelijking met de twee jaar daarvoor. Opgemerkt zij dat de belastingdruk harder daalde dan het tarief. En, zo voegt het CBS hier aan toe, de gemiddelde belastingdruk daalt naarmate de ondernemingen groter zijn. Inmiddels heeft het Kamerlid Paul Tang hierover nadere vragen gesteld aan de bewindslieden van Financiën. Gisteren heeft het kabinet hierop geantwoord dat er een diepgaander onderzoek naar de Vpb-druk komt waarbij ook de cijfers van het CBS zullen worden betrokken. De VHMF zal dit onderwerp met belangstelling blijven volgen.

3) De Belastingdienst als organisatie

De dienst is de laatste jaren vaak in rep en roer. We hebben misschien last van de wet van de remmende voorsprong. Tot 2003 ging er zeer veel erg goed en we hadden een uitstraling die bij veel andere organisaties jaloezie opwekte. De burger had het idee dat als hij aan zijn verplichtingen voldeed de fiscus hem snel en correct behandelde en de pakkans leek behoorlijk groot.
De dienst functioneert nu minder goed door automatiseringsproblemen, door meer taken, door minder geld, door minder mensen, door wettelijke beperkingen, en niet in de laatste plaats door de reorganisatie(s). En dat merkt de belastingplichtige. Niet betalen, niet alles aangeven, meer vragen dan waar je recht op hebt, zelfs gewoon geen aangifte doen; het lijkt makkelijker dan in het verleden. De compliance-gedachte staat stevig onder druk.

Foto: Jan Willem Mannaerts

Foto: Jan Willem Mannaerts

De medewerker wordt moedeloos van alle missers en onmogelijkheden van de huidige systemen. Het wachten op de resultaten van de complexiteitsreductie duurt lang; voor menigeen te lang.
Dat veel van de problemen mede veroorzaakt worden door de reorganisatie van 2003, hebben wij de staatssecretaris in het gesprek van oktober 2007 duidelijk gemaakt.

Het tijdpad van de douanereorganisatie is weer aangepast, in die zin dat het hoge tempo eruit is. De verplaatsing van de accijnzen naar “blauw” wordt nu van het begin van het traject juist naar het einde verschoven, te weten 2010-2012. Maar dat gereorganiseerd wordt staat vast. Je raakt bijna het zicht kwijt op de bedoelingen, omdat je gemakkelijk gefixeerd raakt op uitwerkingen van bepaalde details. Voor de mensen die onder deze reorganisatie vallen is het mooi dat de DG heeft toegezegd dat iedereen werk houdt en zelf mag kiezen bij welk kantoor men wil gaan werken. Aan de andere kant is er het risico dat daardoor de toekomst voor andere medewerkers die al bij dit kantoor werken geblokkeerd kan raken. De VHMF maakt zich zorgen over de consequenties van deze toezegging voor de kwaliteit van het werk, en de onmogelijkheid om nieuwe gekwalificeerde krachten binnen te halen. Immers het budget gaat op aan vanuit de Douane binnengestroomde mensen die ook nog opgeleid moeten worden. Waarom gaat deze op zich te waarderen toezegging niet gepaard met extra budget voor de betreffende regio? Dan is sprake van een win-win situatie. De douaneman of –vrouw heeft werk bij huis en de regio heeft extra handjes aan het werk.

Veranderingen blijven maar op ons afkomen. Maar om meteen de hele organisatie weer overhoop te halen is wel heel erg driest. Door een overgang van de ene reorganisatie naar de volgende, zonder een moment van rust, raakt iedereen steeds meer de hoofdlijn kwijt.

Aan de andere kant zou er wel moed getoond moeten worden: als blijkt dat veranderingen de zaak niet verbeteren geef het dan toe en draai de reorganisatie of een gedeelte daarvan terug!

De enthousiaste ‘jonge’ collega ziet behalve de beperkingen van de automatisering ook zijn carrièrepaden versperd. Door minder formatieplaatsen op hoger niveau en doordat collega’s langer door (moeten) blijven werken, wordt de doorstroming belemmerd. Voorheen zag menig goed functionerende collega ook wel wat in managementfuncties. Maar vele capabele collega’s zien het niet zitten met het huidige besturingssysteem waarin je als teamleider vooral moet uitvoeren wat anderen, met minder verbinding naar de uitvoering, afgesproken hebben te zullen doen. Ook hierdoor komen minder hoger gewaardeerde functies in het primaire proces vrij.

Wij zien regelmatig uitstroom van collega’s naar het bedrijfsleven en de rechterlijke macht. Dit zijn niet de minste krachten. Degene die durft ziet bij belastingadviseurs meer mogelijkheden en kansen en maakt vervolgens twijfelende collega’s enthousiast.
De collega’s die niet vertrekken zullen gemotiveerd en uitgedaagd moeten (blijven?) worden. Laat als dienst merken dat je niet zonder de medewerker kan. De VHMF pleit voor meer inspanning ten aanzien van de ontwikkeling en de arbeidssatisfactie van de medewerkers. Probeer als dienst niet efficiënter te werken door allerlei pietluttige regels in te voeren. Investeer meer in opleidingen. Afwisseling en verdieping maken het werken leuk. Vraag aan mensen niet om dingen te doen waar zij het nut niet van zien of die beneden hun niveau liggen. Procesadoptie geeft mogelijkheden om als vakman zelf invloed te hebben op verbetering van het primair proces. Maar gebruik daar dan ook de vakman voor: een manager met affiniteit voor het proces of een techneut met affiniteit voor managen. En last but not least moeten de salarissen van academici en HBO-ers bij de Belastingdienst in de richting van de markt voor financiële specialisten worden aangepast.

De VHMF hecht aan de verworven rechtspositie. Daarom is het door de dienstleiding zo bejubelde systeem van functiestramienen de VHMF een doorn in het oog. Incidenteel zou dit systeem iets betere mogelijkheden voor een enkeling kunnen geven, maar als dat ten koste gaat van de meerderheid, dan is het geen goede oplossing. Via dit nieuwe systeem lijken de teamleidersfuncties en de groepsfuncties gemiddeld een schaal lager gewaardeerd te worden en is de doorstroming naar de hoogste schaal binnen een stramien niet meer zeker. Ook daar lijkt het budget het leidende motief voor de verandering. Bedenk, in het huidige beloningssysteem stroom je door naar een hogere periodiek of schaal tenzij je leidinggevende aantoont dat je niet goed functioneert. Functiestramienen lijkt omkering van de bewijslast in te houden: je moet zelf aantonen dat je toe bent aan een hoger salaris en je leidinggevende moet daarmee instemmen. Bovendien lijken de zwaarte van de opgedragen taken, de wijze waarop ze worden uitgevoerd en de manier waarop iemand overkomt op anderen, door elkaar te lopen bij de waardering volgens dit systeem. Snapt u het nog? Kortom, als medewerker word je financieel

wel erg afhankelijk van je direct leidinggevende. Deze wordt echter al zo belast met allerlei bureaucratische rompslomp en zo in beslag genomen door de collegiale sturing dat hij te weinig tijd heeft voor de medewerkers die hij moet aansturen. Een enkele niet functionerende medewerker begeleiden is nog net te behappen, maar je vraagt wel heel veel van de al overbelaste teamleider als hij alle medewerkers moet volgen, coachen, op hun kwaliteit beoordelen en vervolgens aan iedereen een passende beloning moet toekennen. De VHMF blijft zich daarom verzetten tegen het systeem van functiestramienen.

In het Georganiseerde Overleg Belastingdienst (GOBD) is het afgelopen jaar vaak en veel gesproken over een vernieuwde paragraaf in het RPVB. De dienstleiding suggereerde dat zij de mogelijkheden tot nevenwerkzaamheden wilde verruimen. Geen enkele centrale zag de verruiming, uitgezonderd het opheffen van het absolute verbod op nering drijven. Overigens reken u niet rijk, of dat mag wordt aan het oordeel van het regionale management overgelaten. De andere beperkingen werden alleen maar groter en ook strakker geformuleerd.

De VHMF heeft haar vertegenwoordiger gevraagd om deze wijziging rondom nevenwerkzaamheden tegen te houden tenzij de mogelijkheden echt verruimd zouden worden. Waarom mag je nog steeds niet optreden op symposia die over je vak gaan en, nog veel vreemder, waarom mag een belastingdienstmedewerker in zijn eigen tijd geen les geven aan collega's in opleiding?

De VHMF is van mening dat het regionale management vaak vooral zelf geen risico wil lopen en de regels daarom dan maar heel eng uitlegt. Nog erger is dat wij vanuit de rechtspositionele bijstandspraktijk signalen krijgen dat procederen over een meningsverschil als not-done wordt beschouwd, terwijl andersom problemen door de arbeidsjuridische medewerkers steeds vaker en sneller gejuridiseerd worden. Een vaderlijk of, zo u wilt, een moederlijk gesprek door een niet direct betrokken leidinggevende, komt bijna niet meer voor. Maar ja, daarvoor heb je een baas nodig die zelf mag en durft te beslissen op basis van gezond verstand en mensenkennis.

Op korte termijn zal de invoering van de Insider-regeling nog een extra druk gaan leggen op de persoonlijke levensfeer van veel van onze leden. Wij zullen ook hier de vinger aan de pols houden.

4) De publiciteit

De Belastingdienst komt het laatste jaar veel en vooral negatief in de publiciteit. Vaak worden kritische opmerkingen, geuit door onze vereniging, aangehaald.
De vereniging zoekt zelf niet de publiciteit. Slechts incidenteel reageren wij op vragen van journalisten. Het bestuur probeert daarbij het belang van de dienst in het oog te houden. Ons beleid is dat we over de Belastingdienst in de eerste plaats en bij voorkeur praten met de dienstleiding en de verantwoordelijke staatssecretaris.
Zoals eerder in deze rede aangegeven maakt het bestuur zich zorgen over draagvlak voor de Belastingdienst in de maatschappij. Zonder vertrouwen in een goed functionerende dienst zal de bereidheid tot het betalen van belasting afnemen. En daar merkt de belastingdienstmedewerker weer alles van in zijn contacten met de belastingplichtigen en tegenwoordig ook steeds vaker in zijn persoonlijke levenssfeer.
Contacten verharden, controles worden bemoeilijkt en de bereidheid van belastingplichtigen om uit zichzelf aan de fiscale verplichtingen te voldoen neemt af.

De VHMF heeft met verbazing de discussie gevolgd over de nevenfunctie van de Directeur-Generaal Belastingdienst. Zonder volledig inzicht in de feiten kunnen wij niets zeggen over deze kwestie. Als het aan de VHMF ligt zullen we in het GOBD, samen met de andere bonden, tekst en uitleg vragen. Het bestuur van de VHMF is van mening dat de regels van het RPVB en ARAR voor iedereen, van hoog tot laag, gelden en ook op iedereen op dezelfde wijze moeten worden toegepast. Een leidinggevende die vindt dat een medewerker ook in zijn privé-leven geen enkel risico mag nemen waardoor de dienst in het diskrediet zou kunnen worden gebracht moet zelf in dit verband van onbesproken gedrag zijn.

Foto: Jan Willem Mannaerts

Foto: Jan Willem Mannaerts

Deze kwestie zou aanleiding kunnen zijn om oude zaken van collega's die door hun nevenfuncties in de problemen zijn gekomen, nog eens tegen het licht te houden. Misschien kan in dit verband een voorbeeld worden genomen aan het strafrecht. Bij nieuwe inzichten worden daar oude zaken opnieuw bekeken.

5) De Vereniging

In dit verenigingsjaar hebben wij kennis gemaakt met onze staatssecretaris, Jan Kees de Jager. Ondanks dat er (te) weinig tijd ingeruimd was voor onze eerste gesprek, hebben wij een aantal zaken kunnen bespreken die onze leden nogal zorgen baarden. De vereniging is uitgenodigd om eind mei het gesprek met hem voort te zetten. Vanmiddag mogen wij de heer De Jager verwelkomen als spreker op ons symposium. Wij hopen dat dit een herstel zal zijn van een goede traditie.

De vakbroederschapscommissies werken enthousiast. De resultaten kun je lezen in Informatief en in nota's die gemaakt worden voor discussies met dienstleiding en politieke leiding. Vanuit de betrokkenheid bij het vak vindt ook de organisatie van het symposium plaats. De interesse in de vakwereld voor het symposium van NOB en VHMF is groot. Het gonst rond, en iedereen wil erbij zijn. Nu al een mooi resultaat van en voor de vakgedreven collega's.

De nieuwe redactie van Informatief is van start gegaan en wordt gelukkig nog geholpen door de oude rotten. Maar een redactie kan niet zonder kopij. Schroom niet en stuur een artikel over het vak in. En het vak zien wij ruim, het is niet alleen de accountant, de inspecteur en de ontvanger. Nee, ook de manager vindt iets van zijn eigen bezigheden, en de beleidsmedewerker en de systeemingenieur of EDP-er. Ook de onderzoeker of organisatieadviseur heeft toch aspecten die verbeterd kunnen worden en waarover hij of zij van gedachten wil wisselen met de collega's. De VHMF biedt een platform in Informatief, maak er gebruik van.
De redactie beraadt zich op dit moment op formaat en lay-out van Informatief. Een en ander kan moderner en aantrekkelijker denken wij. Mogelijke veranderingen zullen uiteraard niet ten koste gaan van de inhoud want die gaat voor alles.

De kracht van de VHMF zit in de afdelingen. Zij organiseren een of twee keer per jaar EP-activiteiten. Maar ook praten zij over wat er leeft op de werkvloer. De bestuursleden van de regionale afdelingen zijn de ogen en oren van het hoofdbestuur. Zonder deze informatie is het heel lastig werken. En het is net de wet van de communicerende vaten, via het afdelingsbestuur brengt het hoofdbestuur de leden weer op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen. De afdelingen zijn dus onze levensader. De leden zouden er voor de vereniging en voor zichzelf, zeker gezien de kwalitatief hoogwaardige EP's, nog meer gebruik van moeten maken.

De VHMF hoopt, mede door een activiteit als het symposium van vanmiddag, weer een flink aantal nieuwe leden te mogen verwelkomen. Wij zoeken ook naar nieuwe smaken, maar ook al voorkomende smaken binnen de vereniging zijn meer dan welkom en nodig. Jong, deeltijder, vrouw, allochtoon en automatiseerder, kort en goed iedereen is welkom. Mede-leden kijk om je heen en maak die weifelende collega lid. In Informatief zit een aanmeldingsformulier. Heb je aan één formulier niet genoeg, dan verstrekt onze secretaris je graag extra formulieren.

Vanaf deze plaats wil ik Jacques Dijkgraaf van harte welkom heten. Sinds 1 januari van dit jaar heeft de VHMF de rechtsbijstand bij arbeidsconflicten bij zijn advocatenkantoor ondergebracht. De VHMF kent Jacques al lang. De eerste nieuwe ervaringen met hem kenmerken zich als iets vertrouwds. Net als jaren geleden toen hij werkzaam was bij de CMHF kunnen we weer rekenen op kwaliteit en persoonlijke aandacht voor de collega's met een juridisch probleem. Een opmerking wil het bestuur in dit verband nog maken: er is veel werk aan de winkel voor onze advocaat. Is dat eigen aan onze werkgever of is dat een maatschappelijke trend? Ik denk beide, maar wie het weet mag het zeggen.

6) MHP en CMHF

Ad Verhoeven, die jarenlang de voorzittershamer van de MHP heeft gehanteerd, stopt in juni. De VHMF dankt hem voor zijn inzet. De VHMF zet in op duidelijker direct of indirect lidmaatschap, en dus invloed, van de MHP. Via de MHP kunnen wij mee discussiëren over de nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen in SER en StAr.
Wij constateren een verdere afbrokkeling van de positie van de werknemers ten faveure van die van de werkgevers. Steeds meer worden de risico's vanuit de sociale zekerheid verlegd van de collectieve naar de eigen individuele verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd draagt de werkgever financieel minder bij. Menigeen denkt dat bijzondere inslagen hem of haar niet treffen. De individuele werknemer moet steeds meer beslissingen nemen over zaken die hij

zelf niet kan overzien. Met angst kijk ik naar de gevolgen van deze keuzen. Het kan niet anders dan dat dit vaak mis gaat. Veel mensen komen bij ongelukken niet meer boven het absolute minimum uit. Daarom wil de VHMF zich hard blijven maken voor verplichte collectiviteit voor de ingrijpendste risico's, dit ter voorkoming van financiële rampen voor hele gezinnen. Laat mensen enkel zelf beslissen over die risico's die te overzien zijn en geen grote gevolgen kunnen hebben. Een reden temeer om in SER en StAr vertegenwoordigd te blijven. Daar vinden discussies tussen overheid, werkgevers en werknemers hierover plaats.

De CMHF denkt na over haar toekomst. Wat is de eigen rol tussen MHP en vereniging in? De VHMF wordt in geen enkele wet genoemd als onderhandelingspartner, de CMHF wel. Via de sector Rijk van de CMHF zijn wij vertegenwoordigd bij CAO-onderhandelingen en rijksbrede reorganisaties. Maar ook is de VHMF via de CMHF vertegenwoordigd in de ledenraad en het bestuur van het ABP. Via de CMHF ontvangt u het blad Perspectief en een aantal bestuursleden van de VHMF zijn ook actief in onze centrale om zo uw geluid over bijvoorbeeld de salarissen, de ambtenarenstatus, de aantasting van de sociale zekerheid en bovenwettelijke uitkeringen te laten horen.

Zeer tegen de zin van de centrales, maar het kon niet anders, is gesleuteld aan de duur van de bovenwettelijke uitkeringen. Knarsetandend is de sector Rijk van de CMHF akkoord gegaan met dit voorstel. Het is nog gelukt om dit pas in 2012 te laten ingaan voor de mensen die dan nog geen 57 jaar zijn. De VHMF hoopt dat de Belastingdienst gedwongen ontslagen kan voorkomen, dan hebben wij van deze verandering weinig last. En gelet op de vergrijzing en verwachte grote uitstroom na 2010 is de verwachting dat de schade voorlopig erg mee zal vallen. Maar hoe het in de toekomst gaat als de jongere generatie het van ons heeft overgenomen, weet niemand. Veel directere gevolgen kan de WIA hebben, zeker als je minder dan 65% restcapaciteit hebt, maar nog niet volledig bent afgekeurd. En dat zou wel eens de grootste groep binnen de langdurig gehandicapten kunnen worden.

Het bestuur raadt u aan goed na te denken wat deze wijzigingen in de sociale zekerheid voor gevolgen voor u en uw gezin kunnen hebben, en alstublieft regel hier wat voor. Want de gevolgen kunnen anders zeer schrijnend zijn.

Een langjarige Cao heeft voordelen maar ook nadelen. De VHMF roept de afspraak in herinnering die gemaakt is met onze werkgever. Bij forse prijsstijgingen kunnen al voor het einde van de looptijd nadere afspraken gemaakt worden over een eventuele prijscompensatie. Wij willen aan de onderhandelaars een andere berekeningswijze meegeven van het inflatiecijfer. Het inflatiecijfer zou overeen moeten komen met wat de ambtenaar zelf ervaart bij zijn bestedingen. Met belangstelling hebben wij de loononderhandelingen bij de politie en onderwijs gevolgd. Terecht constateerden de bonden daar dat de ambtenaar financieel niet gewaardeerd wordt voor zijn inzet voor de maatschappij. De VHMF constateert dat de hogere rijksambtenaar duidelijk minder met zijn salaris kan doen dan een jaar of tien vijftien geleden. Dit is een niet te accepteren achteruitgang. Langzamerhand is de hele overheidssector toe aan een nieuwe Toxopeus-ronde. Een idee dat het bestuur van de VHMF minister Remkes al eens in een rechtstreeks gesprek heeft voorgehouden. Hij had geen behoefte aan nog een historische daad, hij stond al in de geschiedenisboekjes met de Remkesregeling voor vervroegd uittredende ambtenaren en één keer vond hij genoeg. Dames en heren, met een Guusje-ronde gaan we ook akkoord!

7) ABP en pensioen

De wereldwijde kredietcrisis heeft niet alleen gevolgen voor de financiële instellingen en de beurskoersen, maar ook voor de dekkingsgraad van het ABP. De Nederlandse Bank als toezichthouder heeft zich al geuit. Elk pensioenfonds moet zich melden als blijkt dat de dekkingsgraad gedaald is aan het eind van een kwartaal. Er worden dan direct extra eisen gesteld en er moeten plannen worden gemaakt om de zaak weer in het gerede te krijgen. De VHMF vraagt om aanpassing in negatieve zin van de indexatie van de uit te keren pensioenen en de pensioentoezeggingen niet als eerste en makkelijkste oplossing te kiezen. Met een nominale pensioenuitkering komt iedereen op een gegeven moment te kort. Dat gunnen wij onze gepensioneerde collega's niet. Daarom deze oproep: verzin een andere list.
De VHMF denkt na over de invloed op het beleid van het ABP. Zowel postactieven als nog premiebetalende collega's moeten zichzelf herkennen in de inspraak. Misschien is behalve het toelaten van vakbonden het toelaten van afvaardigingen van medezeggenschapsorganen in de ledenraad van het ABP wel een mogelijkheid. Ook bij het ABP moeten de CMHF vertegenwoordigers zich buiten de gebaande paden durven te begeven, onder het motto professionals voor professionals. De deze week door ons pensioenfonds aangekondigde openheid over de beleggingen is een verdere goede stap op weg naar de dringend gewenste transparantie.

8) Medezeggenschap in dienst

Aan het eind van dit kalenderjaar zijn er weer verkiezingen voor de ondernemingsraden. Als je een idee hebt over hoe de dienst beter kan functioneren, als je graag op de hoogte bent van de nieuwste ontwikkelingen meld je dan aan als kandidaat namens de CMHF. Als je dat wilt, zijn er cursussen en kun je geholpen worden bij het campagne voeren. De VHMF is van plan ieder jaar een dag met en voor de OR-leden te organiseren. Daar kunnen wij de neuzen weer dezelfde kant op krijgen en veel leren van andere OR-en. De meeste dingen zijn ooit wel eens voorgekomen en dan is ervaring met foute en goede aanpak handig voor een beter resultaat van je eigen OR.

9) Slotwoord

Ik kom nu aan het einde van deze jaarrede. Niemand kan in de toekomst kijken, maar het lijkt erop dat het voorlopig nog niet rustig zal worden. Er is ongetwijfeld veel werk aan de winkel en nieuwe handen kunnen wij goed gebruiken. Meldt u aan als OR-lid, kaderlid, vakbroederschapscommissielid, redactielid of misschien wel als afdelingsbestuurslid of zelfs hoofdbestuurlid. Wij hopen dat u de uitdaging oppakt.

Dames en heren, het bestuur van de Vereniging van Hoofdambtenaren van het Ministerie van Financiën dankt u voor het vertrouwen.

Jaarvergadering 2008

Verslag van de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging van hoofdambtenaren bij het Ministerie van Financiën. Gehouden op 10 april 2008 in de Jaarbeurs te Utrecht

1. Opening

Waarnemend voorzitter Hans Herings opent de vergadering om 9.45 uur met een woord van welkom aan de aanwezigen. Hij verontschuldigd de bestuursleden Jo Engelen en Paul Soomers die wegens ziekte niet aanwezig kunnen zijn.
Zoals inmiddels al een aantal jaren de traditie is worden vervolgens de leden genoemd die sedert de vorige jaarvergadering zijn overleden. Staande en in stilte worden de overledenen leden door de vergadering herdacht. De voorzitter memoreert nog kort dat zij hun verdienste hebben gehad voor de vereniging, waarvoor we hen dank verschuldigd zijn.

2. Ingekomen stukken en mededelingen

Er zijn afgezien van enkele afmeldingen en aanmeldingen voor de ledenvergadering en het symposium geen ingekomen stukken.

3. Verslag van de Algemene ledenvergadering van 19 april 2007

Het verslag van de vorige Algemene ledenvergadering van 19 april 2007 is gepubliceerd in Informatief van juli 2007. Het verslag wordt, met dank aan de secretaris, zonder op of aanmerkingen goedgekeurd en vastgesteld.

4. Financieel gedeelte

Verslag van de penningmeester

Het financiële verslag over het boekjaar 2007 is gepubliceerd in Informatief van maart 2008. Het verslag wordt tevens in de vergadering geprojecteerd door middel van een PowerPointpresentatie.
Vanuit de vergadering worden geen opmerkingen gemaakt of nadere vragen gesteld over het financiële jaarverslag. De penningmeester concludeert uit dit feit dat de vergadering zich kan vinden in het financiële jaarverslag.

Verslag van de kascommissie

Het verslag van de kascommissie wordt geprojecteerd en luidt:
“Op 14 februari 2008 heeft de kascommissie, bestaande uit de leden J.F. van Dorp en J. Elbers, de financiële administratie over 2007 van de Vereniging van hoofdambtenaren bij het Ministerie van Financiën gecontroleerd en akkoord bevonden. De kascommissie stelt de vergadering voor het bestuur te déchargeren voor het door hen gevoerde beleid.”
De jaarrekening sluit met een eigen vermogen van € 75.380,- en een nadelig saldo van € 8.581,-.
Met applaus wordt gevolg gegeven aan het voorstel van de kascommissie en het bestuur gedéchargeerd voor het gevoerde financiële beleid over 2007.

Vaststelling van de begroting en 2008 en de jaarlijkse contributie voor 2009

De penningmeester geeft aan de hand van de begroting voor 2008 aan dat we voor het eerst sedert een aantal jaren weer een overschot op de begroting zien zodat er weer een bedrag aan het vermogen kan worden toegevoegd. Dit wordt mede veroorzaakt doordat in januari een aantal nieuwe leden zijn toegetreden, onder andere vanuit de voormalige VMHBD.
Bij de begroting zit ook een contributievoorstel, dat slechts een minimale verhoging te zien geeft ter hoogte van een inflatiecorrectie. Het voorstel is om in 2009 de contributie vast te stellen € 183,60 voor de gewone (actieve) leden, en € 91,80 voor de buitengewone (postactieve) leden. De bijdrage voor donateurs wordt € 72,50.
Uit het feit dat over de begroting en de contributieverhoging geen opmerkingen worden gemaakt concludeert de penningmeester dat de vergadering hiermee akkoord gaat.

Benoeming van de nieuwe kascommissie

Als nieuwe kascommissie worden voorgesteld mr. drs. J. (Jan) Elbers voor een tweede termijn en mr. J.J.H. (Hans) de Die RA voor een eerste termijn. De vergadering geeft met een applaus te kennen met de voorgestelde kascommissie in te stemmen.

5. Bestuursverkiezing

Aftredend en herkiesbaar is de secretaris Hans Swinkels. Met applaus geeft de vergadering aan zijn herverkiezing als secretaris te steunen. Vervolgens geeft de voorzitter aan dat hij blij is dat Erik Rutten zich bereid heeft verklaard om het voorzitterschap van de vereniging op zich te willen nemen. Hans Herings vraagt de vergadering of deze akkoord gaat met de benoeming van Erik Rutten tot voorzitter. Met een luid applaus geeft de vergadering aan deze benoeming te steunen.
Aftredend en niet herkiesbaar is Paul Gunnewijk. Hans bedankt hem voor zijn activiteiten die hij gedurende twee perioden heeft ontplooid binnen het bestuur van de vereniging. Hij memoreert verder dat Paul heeft aangegeven bereid te zijn wel actief te blijven bij de organisatie van de symposia. Het bestuur is daarmee zeer gelukkig en de voorzitter verwijst al vast naar het symposium van de komende middag waarvoor Paul zich heeft ingespannen om dat tot een succes te maken. Hij reikt Paul Gunnewijk vervolgens de gebruikelijke

pennenset een cadeaubon uit als dank voor de verdiensten binnen het bestuur van de vereniging.

6. De jaarrede

Hans Herings spreekt als scheidend voorzitter de jaarrede van dit jaar uit. De volledige versie van de jaarrede vindt u elders in dit blad.
Na een korte inleiding met een verwijzing naar het collegiaal bestuur van de zeven gewesten van de Noordelijke Nederlanden de aandacht in de media voor de Voedsel en Waren Autoriteit die ook een soort horizontaal toezicht kennen worden een aantal punten met betrekking tot onze Belastingdienst besproken.
Allereerst gaat Hans Herings in op een aantal aspecten van het toezicht op de naleving van de belasting- en toeslagenwetgeving. Hij doet dit vanuit het perspectief van de medewerker, de manager en de wetgeving.
Vanuit het perspectief van de medewerker gaat hij met name in op het feit dat er teveel wordt gestuurd op kwantiteit en cijfers waarbij de kwaliteit in het gedrang komt. Ook gaat hij kort in op de ethische grens bij de invordering, waarbij hij zich afvraagt of alles wat volgens de wet is toegestaan ook moet worden toegepast. Ook stipt hij nog het horizontaal toezicht aan, waarbij hij aangeeft dat dit complementair kan zijn aan het verticale toezicht. Het lijkt er soms op dat het horizontaal toezicht vooral dient om managementafspraken te halen.
Vanuit het perspectief van de manager wordt aangegeven dat er naast de managementkwaliteiten ook de kennis van het vakgebeid van belang is. Ook moet de manager weer de ruimte krijgen om “baas”te zijn en binnen zijn team zelf zaken kan regelen.
Vanuit het aspect van de wetgeving gaat Hans in op de problematiek van de vennootschapsbelasting waarover het bestuur met de staatssecretaris heeft gesproken. Ook wordt in de jaarrede ingegaan op de organisatie van de Belastingdienst. In het bijzonder de problemen met de automatisering waardoor de dienst minder goed functioneert en een aantal missers is ontstaan. Hierdoor komt ook de compliancegedachte onder druk te staan.
Verder wordt ingegaan op de reorganisaties waardoor ook problemen zijn veroorzaakt. Verder gaat de voorzitter in op de reorganisatie van de douane en de problematiek die deze reorganisatie met zich meebrengt. Met name de doorstroming die daardoor belemmerd dreigt te worden.
Ook de uitstroom van vele collega’s naar de rechterlijke macht en de adviespraktijk wordt aan de orde gesteld. Deze uitstroom wordt mede veroorzaakt door het grote verschil in beloning voor academici en HBO-ers
Met betrekking tot de functiestramienen wordt nog eens aangegeven dat de VHMF zich daartegen blijft verzetten omdat dit op een enkele uitzondering na een verslechtering lijkt voor de mensen in de groepsfuncties.
Ten aanzien van de nevenwerkzaamheden is de VHMF van mening dat dit een verenging is van de bestaande regeling. Vooral het niet mogen optreden bij symposia en het niet mogen lesgeven aan collega’s die extern worden opgeleid, is de VHMF een doorn in het oog.
Met betrekking tot de publiciteit de laatste tijd in de media wordt nog eens benadrukt dat het bestuur niet zelf de publiciteit zoekt maar in eerste instantie met de dienstleiding en de staatssecretaris wil praten.
Met betrekking tot de nevenfunctie van de Directeur-Generaal van de Belastingdienst is de VHMF van mening dat daarover niets gezegd kan worden, zonder eerst volledig inzicht te hebben in de feiten. Wel zijn we van mening dat de regels voor iedereen van hoog tot laag op dezelfde wijze moeten worden toegepast.

Het bestuur is ingenomen met de werkzaamheden van de broederschapscommissies.
De voorzitter doet een oproep aan alle leden voor kopij voor Informatief want kopij is altijd meer dan welkom..
Ook doet hij een oproep om nieuwe leden te werven, jong, deeltijder, vrouw, allochtoon, automatiseerder, kortom iedereen is welkom als lid.
Verder gaat de voorzitter nog kort in op de vakcentrale MHP en de CMHF en het belang dat we als vereniging hebben om daar direct of indirect mee te praten.
Met betrekking tot het ABP geeft hij aan dat bij een te lage dekkingsgraad niet direct moet worden gegrepen naar het middel om de pensioenen niet te indexeren.
Aan het slot doet hij nog een oproep om als kandidaat mee te doen aan de OR-verkiezing. En om actief mee te doen in een van de vele functies binnen de vereniging.

7. Actuele ontwikkelingen

Aanvullend aan de jaarrede bespreekt de nieuw gekozen voorzitter Erik Rutten nog een aantal actuele ontwikkelingen. Ter voorkoming van misverstanden geeft Erik Rutten aan dat Hans Herings geen afscheid neemt als bestuurslid en dat hij blij is met het feit dat Hans zich bereid heeft verklaard het vice-voorzitterschap op zich te nemen. Hij bedankt Hans voor de waarneming van het voorzitterschapin het afgelopen jaar stelt vast dat Hans

Foto: Jan Willem Mannaerts

zich op geweldige wijze van deze taak heeft gekweten..
Aangezien de aanvaardingsrede van de nieuwe voorzitter in deze Informatief is opgenomen wordt in dit verslag slechts een korte opsomming gegeven van de besproken punten.
Hij begint met de leden van de vereniging uit te dagen om de punten die we dit jaar moeten bespreken op een A4-tje te zetten en aan de secretaris van de VHMF te sturen.
Hij gaat daarna kort in op het belang van de aanslagregeling en daarmee samenhangend de handhaving en het toezicht die onder druk staan.
Ook wordt nog kort aangestipt de verbinding tussen de medewerkers en het management.
Ten slotte worden het horizontaal en verticaal toezicht aan de orde gesteld. Daarbij gaat Erik Rutten ook in op de ethische grenzen van nieuwe vormen van toezicht.

8. Bespreking van de jaarrede en de actuele ontwikkelingen

Kees de Geus gaat in op de opmerking van Erik Rutten dat veel fiscale beslissingen worden genomen op het moment van aangifte. Dit staat in schril contrast met de conferentie handhaving. Fiscale kennis staat naar zijn mening op die manier handhavingstrategie in de weg. Erik geeft aan dat hij overal in het land hoort dat mensen vol ongeloof kijken naar de wijze waarop wij ons toezicht vorm geven en dat mensen toch sterk wijzen op de aangifte en de aanslagregeling, omdat dat vooral bij de IB en VPB de basis is van toezicht. Misschien zullen we bij een aanpassing van wetten en begrippen wel kunnen komen tot een systeem waarbij de aangifte niet meer de basis is van het toezicht. Het lijkt echter nog een lange weg om dat op die wijze te veranderen. Voorlopig vinden heel veel collega's dat de aangifte weer meer prominent in de belangstelling zou moeten staan.

Jurgen Hofstra gaat in op hetgeen over horizontaal toezicht is gezegd. Jurgen denkt kijkend naar het politieke spectrum van dit ogenblik dat hij geen partij of beweging ziet die bereid zal zijn in de overheid te investeren. Er is zelfs een roep om een kleinere overheid. Hij verwijst naar het artikel in Informatief over Chili waar men met een veel kleinere overheid de zaak klaart. Hij mist eigenlijk wat wij voor antwoorden hebben op de huidige tendens die voortgaat.
Paul Gunnewijk reageert hierop met te verwijzen dat we niet weten hoe dit het wetboek van Chili is en dat Chili een VIA heeft. Bij ons zien we dat de vakstudie alleen maar dikker wordt en inmiddels tot vele banden is uitgegroeid. Wij zullen moeten proberen de politiek uit te leggen dat we niet alles tot in het detail moeten proberen te regelen. Men zal het vertrouwen moeten geven dat wij als ambtenaren de hoofdregels zullen uitvoeren maar dat men de details aan ons als specialisten moet overlaten. De toelichting zoals die op de aangiftediskette staat zou moeten worden gecodificeerd voor de burger en de uitleg van de wet moet vervolgens in voorkomende gevallen aan de rechter worden overgelaten. Als de wet op die wijze wordt vereenvoudigd en we als burgers samen aan de toekomst willen bouwen dan past daarin ook een vorm van horizontaal toezicht maar ook zal verticaal toezicht nodig blijven.
John van Maris geeft aan dat hij eigenlijk niets heeft gehoord over de omzetbelasting terwijl dat toch ook een substantieel deel vormt van de belastingopbrengst. Hij verwijst naar de ontwikkelingen bij de omzetbelasting zoals de bestrijding van de carrouselfraude. Hij vraagt of het bestuur van de VHMF daarover ook een mening heeft. Erik geeft als antwoord dat je van het bestuur niet kunt verwachten dat daar op alle gebieden van de belastingen specialisten zitten. Daarin vindt vde oproep van Erik aan de vergadering om het bestuur te voorzien van input mede zijn grondslag. Het bestuur kan dan zorgen dat ook die zaken in de breedte worden besproken.

Foto: Jan Willem Mannaerts

Thijs Hellegers geeft aan dat hij in tegenstelling tot hetgeen Erik heeft aangegeven de aangifte niet meer ziet als het begin en de basis van het toezicht maar meer als het formele sluitstuk van het toezicht dat je voorafgaand aan de aangifte al hebt uitgeoefend. Hij is van mening dat er ook voldoende signalen te halen zijn buiten die aangifte om in de actualiteit. Vooruitlopend op het symposium geeft hij aan dat men uitdrukkelijk heeft gefocust op het nieuwe feit in relatie tot de actualiteit van de belastingheffing. Hij denkt dat dat de weg is, weg van de juridisering, weg van de formalisering. Kijken hoe je in de actualiteit via horizontaal toezicht, via andere vormen van toezicht en in samenwerking met andere handhavers, kunt komen tot belastingheffing en handhaving van de belastingwetten. Dus niet door reactief achteraf op de aangifte te focussen. Erik geeft als antwoord dat hij in eerste instantie het gevoel van veel collega's heeft willen weergeven. Hij is echter van mening dat de communicatie over de manier van rechtshandhaving naar de medewerker tekort schiet. Erik geeft aan dat als hij praat met collega's op kantoor of in het land dat hij dan het verhaal krijgt zoals hij het heeft verwoord. Hij wil daarmee echter niet zeggen dat daarmee Thijs ongelijk heeft maar wel dat er geen goede communicatie is waardoor we elkaar niet goed begrijpen.

Rens Paternotte reageert eveneens op hetgeen Thijs Hellegers heeft verwoord. Hij geeft aan dat het natuurlijk van belang is dat we proberen aan te sluiten bij de actualiteit maar een belangrijk deel

van de actualiteit is ook het maken van de aangifte. Een belangrijk deel van de afdracht van de belasting wordt bepaald in het samenspel tussen de adviseur en belastingplichtige bij het maken van de aangifte en niet eerder. Als we het toezicht weghalen van die aangifte miskennen we een belangrijk deel van het proces dat bepaald hoe de belastingafdracht plaatsvindt.
Linda Porsius geeft aan dat haar opvalt dat tot de zaak veel wordt benaderd vanuit de aangiftebelastingen. Ze is van mening dat we er niet omheen kunnen dat we met betrekking tot de loonheffing en de omzetbelasting die grote kasstromen betreffen tekort schieten in het toezicht zoals de op de oude wijze is ingericht. Ze vraagt of we daarvoor dan een alternatief hebben als we van mening zijn dat het horizontal toezicht minder nadrukkelijk zou moeten worden belicht.
Erik geeft aan dat de woorden van Hans Herings en van hem zeker niet zijn bedoeld om de waarde van horizontaal toezicht te ontkrachten. Hans Herings heeft zelfs aangegeven dat horizontaal uitstekend complementair instrument kan zijn op de al bestaande instrumenten van toezicht.
Humprey Wessels ondersteunt wat Linda Porsius zegt en stelt dat hij het beeld heeft dat we in een vereniging zitten die alleen maar praat over de Vpb-aangifte. Hij heeft geen woord gehoord over de problematiek in de loonheffing. Hij is van mening dat daar problemen spelen die belangrijker zijn dan het feit van de cijfers achter de komma bij de belastingdruk in de Vpb. Er zouden daarom ook meer mensen met de belasting bezig moeten zijn. Hij is van mening dat het daar ook gebeurd en veel minder bij de Vpb.
Erik vraagt nogmaals om deze input niet alleen tijdens de jaarvergadering te geven, maar op ook andere wijze het bestuur te voeden als zich zaken voordoen die de aandacht verdienen.
Hans Herings vult daarbij nog aan dat we als vereniging al eerder hebben voorgesteld aan de staatssecretaris om ook de IB en VPB om te vormen tot belastingen die op aangifte worden afgedragen.
Robert van Doorn ziet als rode draad door de hele discussie lopen dat we problemen hebben met de ingewikkelde regelgeving. Ook de burger heeft daar moeite mee. We zouden daarom meer de nadruk moeten leggen om een simpele regelgeving die ook is afgestemd op de mogelijkheden van de automatisering. We zullen de politici duidelijk moeten maken dat men moet stoppen om voor elke groepering en bijna op de persoon de wetgeving aan te willen passen.
Wiecher Stoetman geeft aan dat volgens hem de DG met betrekking tot de nevenwerkzaamheden eenzijdig de regelgeving heeft aangepast. Hij vraagt verder wat de gevolgen zijn als we op basis van deze regelgeving in een juridisch probleem terecht komen. Hans Herings geeft aan dat het hoofdstuk van het RPVB met betrekking tot de nevenwerkzaamheden inderdaad is herschreven en dat de centrales in het overleg daarmee niet akkoord zijn gegaan met dit voorstel. Dit mede onder aanvoering van de vertegenwoordiger van de CMHF. In een dergelijk geval staat de weg open naar de commissie Albeda. Deze commissie zal dan vooral kijken naar de formele gang van zaken en of alles netjes besproken is en of ieder de gelegenheid heeft gekregen te zeggen hoe hij of zij er over denkt. Nu dit is gebeurd zal het een moeilijke zaak worden aangezien de commissie wat minder kijkt naar de inhoud. Het ziet er naar uit dat nu er door de gezamenlijke centrales niet formeel is geprotesteerd tegen de regeling, de regeling van kracht is zoals deze er nu staat. Gewijzigd is het verbod tot het doen van een nering nu dat niet meer in absolute zin is verboden. De regeling voor het doen van aangiftes is nu naar men zegt, verruimd tot de personen in de directe levenssfeer, wat overigens beperkt moet worden geïnterpreteerd. Men dient dit nu wel in tegenstelling tot vroeger wel te melden. Daarbij hoeft men echter niet aan te geven voor wie men de aangifte heeft verzorgd. Een leidinggevende mag in voorkomende gevallen daar overigens wel naar vragen. Het is echter niet de bedoeling dat daar stelselmatig naar wordt geïnformeerd. Aangezien de centrales niet in gezamenlijkheid in actie wilden komen maken we weinig kans als we alleen als CMHF daartegen actie zouden ondernemen.
Aad de Geus geeft aan dat hij een probleem heeft met het horizontaal toezicht omdat daarbij steeds wordt uitgegaan van vertrouwen. Hij vraagt hoe het bestuur er tegen aan kijkt dat blijkbaar intern wordt gewerkt op basis van wantrouwen. Als je kijkt hoe de dienst zich opstelt ten opzichte van de eigen ambtenaren is er absoluut geen sprake van vertrouwen. Hij wijst daarbij op de regeling dat de ambtenarenposten één op één worden bekeken. Als de ambtenaar in bezwaar wil gaan wordt hem dat kwalijk genomen, en als je vervolgens in beroep wilt gaan dan moet dat worden gemeld bij een stafafdeling van de werkgever om te beoordelen of er niet lichtvaardig beroep wordt ingesteld. Ook de regelgeving met betrekking tot de nevenwerkzaamheden straalt bepaald geen vertrouwen uit naar de eigen mensen. Hans Herings geeft aan dat hij de Geus gelijk geeft. Wij hebben ook al eerder bij de dienstleiding te kennen gegeven dat blijkbaar aan een ieder vertrouwen wordt gegeven behalve aan degenen die bij de Belastingdienst werken. Met betrekking tot het moeten melden als men ten aanzien van de eigen belastingaanslag wil procederen, willen we meenemen naar onze rechtskundig adviseur. Het bestuur vindt het te betreuren dat mogelijkerwijs iemand erop wordt aangekeken als hij wil procederen in een zaak die zijn rechtspositie betreft.
Thijs Hellegers wil Hans Herings complimenteren met de oproep die hij heeft gedaan aan het eind van de jaarrede om actief te zijn als lid met name in de OR. De ervaring is dat je serieus wordt genomen als gesprekspartner en zelf invloed kunt hebben maar ook meer kennis kunt opdoen van de organisatie. Hans Herings kan dit ook uit eigen ervaring beamen en hij benadrukt nog eens zijn oproep aan de leden om zich kandidaat te stellen voor de OR.
Henk Moser vraagt zich af hoe de relatie tussen het bestuur en de dienstleiding is. Hij memoreert nog eens dat twee jaar geleden de dienstleiding afwezig was tijdens het symposium. Hij vraagt of bekend is of ze vandaag wel aanwezig zullen zijn. Hans Herings geeft aan dat vanmiddag de staatssecretaris en een afvaardiging van M0 aanwezig zullen zijn. Tevens geeft Hans aan dat op dit moment de relatie weer duidelijk is verbeterd ook al zijn we het niet altijd met elkaar eens. Ook hebben we eind mei weer een gesprek met de staatssecretaris waarbij het de gewoonte is dat het M0 daarbij ook aanwezig is.
Paul Gunnewijk vult nog aan dat we voor het symposium een behoorlijk veel steun van de dienstleiding hebben gekregen. Vooral Theo Poolen heeft actief zijn medewerking aan het symposium verleend. Bovendien krijgen we ook een behoorlijk stuk financiële steun voor de organisatie van deze dag.

9. Rondvraag en sluiting

Vanuit de vergadering wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.
Bij gelegenheid van de rondvraag deelt Hans Herings nog mee dat begin september een seniorendag zal worden georganiseerd.
Voordat de vergadering wordt gesloten draagt Hans Herings de voorzittershamer formeel over aan de nieuwe voorzitter Erik Rutten.
Vervolgens wordt de vergadering gesloten en wordt eenieder een smakelijke lunch toegewenst.

Van de voorzitter

Inaugurele rede uitgesproken door Erik Rutten, voorzitter

Foto: Jan Willem Mannaerts

Beste collega's,
Als nieuwe voorzitter wil ik een paar punten uit de jaarrede met het oog op de toekomst de revue te laten passeren.
Deze min of meer losse flodders, vaak gebaseerd op gesprekken door het hele land, zijn naar mijn mening, belangrijke punten om in het komende jaar te bespreken. Ik daag u allen uit om hierover een A4-tje met uw commentaar, naar onze secretaris te sturen. Daar maken we dan een mooie bundel van.

Allereerst, 730.000 aangiften weg. Daarover is niet expliciet iets gezegd in de jaarrede.
Klopt, het valt onder de algemene noemer: er is veel mis.

Mis is bijvoorbeeld, de positie van de aanslagregeling. Het moment van het invullen van een aangifte blijft toch altijd het moment waarop fiscale keuzes worden gemaakt. Bovendien, in de aangiften zijn vaak de goede signalen voor controles te vinden. Daarenboven dienen de aangiften beoordeeld te worden op de afspraken die zijn gemaakt in vooroverleg, een startersbezoek of een controle.

De Landelijke regie op IB en Vpb lijkt zodanig gebaseerd op de capaciteit van de minst bezette regio, dat een verantwoorde rechtshandhaving onder druk komt. Het risico bestaat dat alleen nog de statistisch meest scorende risico's voor behandeling worden uitgeschoten, één en ander onder het juk van eenheid van beleid en uitvoering. Je zult maar gecontroleerd worden op een lijfrente aftrek van € 5.000 euro terwijl je buurman met een niet opgegeven privégebruik auto van € 10.000,- ongemoeid wordt gelaten.

Mijn voorkeur gaat uit naar een grofmazige zeef door de computer en vervolgens een beoordeling op relevantie door deskundige collega's. Op die manier kunnen we in plaats van de statistisch meest scorende risico's, de daadwerkelijk in de aangiften gedetecteerde risico's gaan behandelen. We hadden daarvoor in Oost-Brabant een prachtig systeem middels RSP en ATK ontwikkeld. Echter door de sterk verminderde uitworp verliest dit systeem steeds meer zijn kracht. Het is aan M0 en M1 om zoveel mogelijk personeel juist op dit primaire proces in te zetten in plaats van . het aantal te behandelen risico's aan te passen aan een gekozen minimale capaciteit.

Laatst nog hoorde ik ervaren behandelaars en managers de stelling verkondigen dat een bezwaar in de vorm van een aanvulling op een aangifte toegewezen zou moet worden terwijl het evident is dat het ingenomen standpunt fiscaal onjuist is. Bijvoorbeeld: iemand zegt in een bezwaar dat hij bij nader inzien ten onrechte privé- gebruik

van zijn beide auto's van € 20.000,- en van € 100.000,- heeft aangegeven. Hij stelt nu alsnog het privé gebruik op het gemiddelde van € 60.000,-! Niet toewijzen zult u zeggen. Maar ja, privé-gebruik auto zit dit jaar wel in plop-bak 6! Hoe nu te handelen?

Veel medewerkers twijfelen dan ook aan de kwaliteit van het toezicht heden ten dage. Afgezien van de gemaakte keuzes schort het aan een goede communicatie over de keuzes en de gevolgen daarvan.

Mis is het ook met de verbinding.
Programma's voor verbinding tussen medewerkers en het management zijn misschien wel overbodig als je een M1-er verantwoordelijk maakt voor een kantoor. Als hij dientengevolge vaker op dat kantoor aanwezig is, ontstaat de verbinding met de M2-ers en het personeel gewoon vanzelf.

Mis is het ook met het beeld rond horizontaal toezicht.
Vaak lopen in gesprekken de begrippen horizontaal toezicht en vertrouwen door elkaar.
Als je gevangenen door gevangenen laat bewaken is dat een vorm van horizontaal toezicht maar het heeft niets met vertrouwen te maken.
Over vertrouwen gesproken. Met mijn goede vriend Paul Tekstra zou ik willen zeggen:
"Het is gemakkelijker om een hond weg te houden van een kraam met worst, dan een mens van een zak met geld". De recente berichten rondom een onterechte uitkering aan een oud minister, rondom de directeur van de Deutsche Post, cd's vol met verzwegen rekeningen, grote banken die middels dochtermaatschappijen mee werken aan trust-constructies, bewijzen zijn gelijk.

Aan de andere kant: controle op bouwplaatsen met verschillende overheidsinstanties tegelijk en daar als eerste daad iedereen om identiteitsbewijzen vragen, is wel heel erg verticaal toezicht. Dit roept bij mij altijd weer een vergelijking op met een totalitair regime.
Eind jaren tachtig was Nederland nog massaal tegen de identificatieplicht.

In de ogen van sommigen lijken de kentekenscans met inningsgevolgen nog maar een klein stukje weg van het moment dat er bij u aangebeld wordt door "rijkstoezichthouders", die wel even uw afval op juiste scheiding komen controleren, uw computer op bepaalde vormen van pornografie, het aantal lampen dat u in huis heeft, de stand van de thermostaat van uw waterbed en, en passant, ook nog even komen ruiken of u in huis gerookt heeft.

Hiertegenover staat dat de mensen die geen overtredingen hebben begaan, zeer ingenomen reageren op deze wijze van controleren.
Mijn baas Driek Kamps, heeft dit ervaren bij een bezoek aan een dergelijke kentekencontrole. Hij heeft mij overtuigd: de maatschappij omarmt een dergelijk toezicht. Wij werken voor alle ingezetenen van Nederland, ook als ze niet zoals ik, een product zijn van de jaren zestig en zeventig.

Foto: Jan Willem Mannaerts

Blijft wel, dat u zich maar eens het gevoel moet voorstellen, dat u bij de rechterlijke macht of het openbaar ministerie werkt en plotsklaps wordt, na verkiezingswinst van een nieuwe beweging, de doodstraf in ere hersteld.

Beste collega's en genodigden, u ziet gespreksstof genoeg.
Ik houd niet zo van 'regels zijn regels' en "belastingheffing moet simpel zijn".
De politiek en de dienstleiding zouden ons,veel meer dan nu, de ruimte moeten bieden.
Gedreven door angst en onder verwijzingen naar Vinkenslag, naar de roep om vereenvoudiging, en naar de roep om eenheid van beleid en uitvoering, wordt ons heffingssysteem, dat in tientallen jaren is uitgekristalliseerd, in snel tempo uitgehold.
Ik houd van maatwerk en nuance; het zijn voor mij essentiële waarden.
Ondanks het gevaar dat ik voor een romanticus wordt versleten, eindig ik met de bekende spreuk: Fortiter in re, suaviter in modo.
Immers, deze spreuk draagt het uitgangspunt in zich van maatwerk en nuance bij de behandeling van fiscale problemen.
Eens of oneens, het bestuur stelt uw reactie zeer op prijs!
Ik heb gezegd.

‘Nieuwe feit’, nog van deze tijd?

Teunie Stoffele

Het tweejaarlijkse symposium van de VHMF en de NOB, deze keer onder de titel “Het nieuwe feit”, houvast of struikelblok bij belastingheffing in de actualiteit?, trok zoals verwacht veel belangstelling. Het leverde een goedgevulde Beatrixzaal in de Utrechtse Jaarbeurs op, waar op 10 april tussen half twee en vijf uur de vraag centraal stond of ‘het nieuwe feit’ een houvast dan wel een struikelblok is bij belastingheffing in de actualiteit. De voorzitter van de VHMF, Erik Rutten, wenste bij de opening van dit symposium iedereen dan ook een inspirerende middag. Zowel voor- als tegenstanders van de afschaffing van het nieuwe feit als grond voor navordering kregen ruim gelegenheid hun argumenten kracht bij te zetten. Ook de Staatssecretaris mengde zich in het debat.

‘Het foutje van 3,4 miljoen.’ Daaraan werd op 10 april vaak gerefereerd. Begrijpelijk dat veel sprekers ernaar verwezen, want het arrest omvat de problematiek rond het nieuwe feit in een notendop. Het betrof uiteraard de casus van de belastingplichtige die in zijn aangifte abusievelijk € 3,4 miljoen als aftrekbare hypotheekrente opvoerde, terwijl het in werkelijkheid om iets meer dan € 3.400 ging. Bij de – geautomatiseerde – verwerking was deze enorme afwijking kennelijk niet geconstateerd, waardoor betrokkene een aanslag werd opgelegd naar een belastbaar inkomen uit werk en eigen woning van negatief ruim € 3 miljoen. Naderhand legde de inspecteur alsnog een navorderingsaanslag op.
Het Gerechtshof te ’s-Hertogenbosch oordeelde dat de inspecteur wist dan wel redelijkerwijs had kunnen weten dat de hypotheekrente foutief was opgegeven. En verbond daaraan de conclusie dat de inspecteur een fout had begaan die hij niet via een navorderingsaanslag mocht herstellen. Advocaat-Generaal Niessen stelde daarop cassatie in het belang der wet in en pleitte voor een ruimere uitleg van art. 16 AWR. De aanslag is volgens de A-G zoveel voordeliger voor de belastingplichtige ‘dat geen redelijk denkend mens kan menen dat de aanslag op het juiste bedrag is vastgesteld’.
De Hoge Raad wees het beroep af (HR 7 december 2007, nr. 44.096). De inspecteur mag een overduidelijke fout die een belastingplichtige abusievelijk in zijn aangifte heeft gemaakt en die in zijn voordeel uitvalt niet corrigeren via ‘het nieuwe feit’ van art. 16 AWR. Tenminste niet als die fout ten tijde van de geautomatiseerde verwerking van de aangifte reeds aanwezig was maar niet is opgemerkt en vervolgens de aanslag wel is vastgesteld. Als de fiscus de aangiften op een geautomatiseerde manier wil verwerken dan zijn de bijbehorende risico’s ook voor zijn rekening. Moet er iets veranderen aan de AWR dan is de wetgever daarvoor de aangewezen partij, zo bepaalde ons hoogste rechtscollege expliciet in zijn arrest van 7 december 2007.

Inleiders

In Utrecht treden achtereenvolgens als inleiders op mr. dr. Paul Bongaarts (vice-president Gerechtshof ’s-Hertogenbosch), prof. mr. dr. Richard Happé (hoogleraar belastingrecht Universiteit van Tilburg, mr. drs. Jan Kees de Jager (staatssecretaris van Financiën), mr. Dick Barmentlo (KPMG Meijburg & Co), mr. Marc van Elk (Belastingdienst/Rivierenland) en mr. dr. René Niessen (Advocaat-Generaal bij de Hoge Raad). Tot slot van het symposium is er een discussie tussen de inleiders en de zaal. Dagvoorzitter is prof. mr. Frank van Brunschot, raadsheer in de Hoge Raad.

De inleiders worden afgewisseld met een aantal videopresentaties, waarin voor- en tegenstanders van de afschaffing van het nieuwe feit hun argumenten naar voren brengen. Een kleine selectie:
Advocaat-Generaal Van Ballegooijen: ‘Een geweldig gedoe; weg ermee.’
Emeritus hoogleraar Zwemmer: ‘De belastingplichtige moet erop kunnen vertrouwen dat zijn aangifte door de inspecteur is gezien. Punt uit.’
Belastingrechter Koopman: ‘Het nieuwe feit moet afgeschaft worden; navordering alleen bij evidente type- en schrijffouten.’
Lid MT Belastingdienst Poolen: ‘Bij de aangiftebelastingen is geen nieuw feit nodig, bij de aanslagbelastingen wel. Waarom dat verschil?’

Frank van Brunschot opent het symposium met een woord van welkom aan de genodigden en sprekers. Hij verontschuldigt zich dat hij niet zo’n vlammend betoog zal houden als Leo Stevens het jaar daarvoor als dagvoorzitter heeft gedaan. “Ik heb plechtig moeten beloven dat ik een neutrale dagvoorzitter zou zijn en dat ik geen blijk zou geven van mijn eerder in woord en geschrift uitgedrukte vooringenomen standpunten over de toekomst van ‘het nieuwe feit’.” Hij belooft in dat verband om niet demonstratief de pagina uit het wetboek te scheuren waarop artikel 16 AWR staat.

“Het arrest van zeven december is een erg belangrijk arrest. Het arrest maakt ons duidelijk dat het leerstuk van ‘het nieuwe feit’ aan een heroverweging toe is.”

drs. T.W.M Poolen (MT Belastingdienst)

Heeft het nieuwe feit nog toekomst? Die vraag staat volgens Van Brunschot vandaag centraal. “Is de veronderstelde extra rechtsbescherming die ‘het nieuwe feit’ zou geven nog wel nodig naast de bescherming van de inmiddels volwassen geworden algemene beginselen van behoorlijk bestuur?”

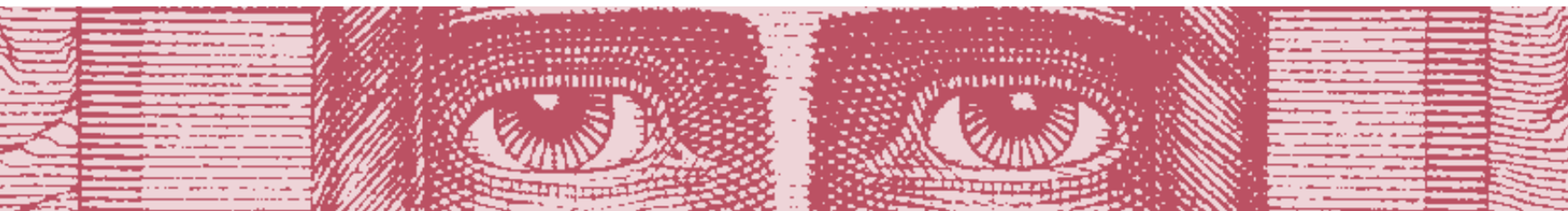

Foto: Jan Willem Mannaerts

Drie beginselen

Eerste spreker Bongaarts begint zijn betoog met een voorstel: “Als de leden van de Hoge Raad en de gerechtshoven nou eens een dagje naar Apeldoorn gaan onder leiding van Theo Poolen en daar gewoon uitgelegd krijgen hoe het werkt. Ik denk dat ze het dan misschien wel een stuk minder ingewikkeld zullen vinden.”
Bongaarts stelt een aantal vragen over het nieuwe feit en toetst die aan een aantal beginselen:

- het rechtszekerheidbeginsel;
- het proportionaliteitsbeginsel;
- het zorgvuldigheidsbeginsel;

Voordat hij de eventuele afschaffing van het nieuwe feit – zoals nu in de wetgeving wordt voorbereid – gaat becommentariëren, richt hij zich tot de zaal. “Weet iemand waar het om gaat? Weet iemand hoe vaak het mis gaat? Is dit wel een proportionele maatregel?” Bongaarts geeft aan wel te willen weten hoe vaak het eigenlijk voorkomt. “Als we het vaker horen, dan kunnen we het ook beter meten en de proportionaliteit beoordelen. Ik denk namelijk dat we te weinig horen van belastingplichtigen die van goede wil zijn, omdat het hun niet makkelijk genoeg wordt gemaakt.”

“Het zal straks voor een belastingplichtige genoeg zijn als je wist, of behoorde te weten, dat er te weinig betaald is.” Daar komt het volgens Bongaarts op neer bij afschaffing van het nieuwe feit. “Je wordt dus niet meer beschermd als je het had kunnen weten.” Hij vraagt zich af of dat veel oplost, want dan moet de rechter weer uitmaken of je het had kunnen weten. Daarbij komt dat wat er nu wordt voorgesteld een afwijking is van het Nederlands bestuursrecht. Zoals hoogleraar Overkleeft in haar videopresentatie ook al stelde: “Het afschaffen van het nieuwe feit staat haaks op de ontwikkelingen in de publieke dienstverlening, waar managers hogere eisen stellen aan rechters, artsen en hoogleraren.” Bongaarts vindt dat deze ontwikkeling iedereen dwingt om kritisch te zijn.

“De crux van mijn verweerschrift is eigenlijk dat ik de Hoge Raad in overweging heb willen geven dat ‘het nieuwe feit’ zeker ook bepaalde waarden heeft. En dat het niet zomaar terzijde kan worden gesteld.”

mr. dr. G.J.M.E. de Bont (Advocaat - belastingkundige Hertoghs advocaten-belastingkundigen)

Tweede punt is het proportionaliteitsbeginsel. Als rechter heeft Bongaarts niet de ervaring dat mensen de hun opgelegde belasting niet willen betalen. Maar ze zien de boete die ze er bovenop hebben gekregen als een belediging en daarom komen ze naar de rechtbank. Ze zijn boos.”

Bovendien moet er afgestapt worden van het beeld van de calculerende belastingplichtige. “Eén keer per jaar krijg ik iemand die doodongelukkig is dat hij te veel heeft teruggekregen van de Belastingdienst. Die is daar dan weer een jaar mee bezig om dat recht te zetten.” Een bezwaarschrift indienen is in dit geval ook niet zo makkelijk. “U heeft uw bezwaarschrift onvoldoende gemotiveerd”, is vaak de reactie van de fiscus. En als je vervolgens probeert te bellen moet je zelf gaan uitrekenen wat het wel had moeten zijn. Een hoop mensen kunnen dat niet.”

“Je hebt eigenlijk drie overheden nodig: een overheid die er voor de zelfredzame burger is, een overheid die de burger een beetje op weg helpt en je hebt ook nog een aparte overheid nodig voor de mensen die zich niet aan de afspraken houden.”

prof. dr. A. Zuurmond (Hoogleraar ICT en de toekomst van het Openbaar Bestuur TU Delft)

Hij maakt een uitstapje naar het buitenland. In Duitsland geldt de regel van ‘Treu und Glauben’, oftewel rechtsvrede. Beide partijen hebben een zorgplicht. Dat gaat zo ver dat wanneer je een aangifte doet die er toe leidt dat je te veel betaalt, je dat ook niet terugkrijgt. Redelijkheid, goede trouw en betamelijkheid zijn in dat systeem sleutelwoorden. “In Duitsland moet je verdomd goed letten op wat je aangeeft.” België en Frankrijk zijn meer op de civiele kant gericht. Nederland zit helemaal op de bestuursrechtelijke koers: rechtszekerheid, zwakke burger, sterke overheid en rechtsbeginselen. “Bij beide benaderingen is zorgvuldigheid essentieel.”

Volgens Bongaarts ben je er nog niet wanneer je horizontaliseert en burgers mondig acht. “Als je bij de burger wat meer verantwoordelijkheid legt wordt de zorgvuldigheidplicht aan de kant van de Belastingdienst niet minder.” Meer zorgvuldigheidsplicht bij de burger zou volgens Bongaarts slechts een tijdelijke oplossing zijn en op de lange duur niet helpen.

Van het buitenland schakelt Bongaarts over naar de civielrechtelijke kant. Bij een onverschuldigde betaling (als je te weinig hebt betaald of te veel hebt teruggekregen) heb je een verbintenis tot terugbetaling. “Wat ik omhoog zie komen bij de Hoge Raad is betamelijkheid, dus het zorgvuldigheidsbeginsel als rechtsnorm.” Hij haalt twee voorbeelden aan die hij civilisten heeft voorgelegd. “Stel dat ik nou ineens tachtigduizend euro op mijn rekening krijg. Ik ga daar eens lekker op zitten en houd mijn mond. Heb ik dan een meldingsplicht? Het antwoord is nee. Je kan het op je spaarrekening zetten en rustig afwachten wat er gebeurt.”

Wel is er een indirecte nakomingsplicht volgens een aantal civilisten. De Hoge Raad oordeelde dat het maatschappelijk betamelijk is om mee te werken aan het herstel van een onverschuldigde betaling, dus dat die curator gewoon moet terugbetalen als er geen rechtsverhouding voor is. En dat vindt Bongaarts vreemd. Als je op het geld gaat zitten en je betaalt het niet terug dan is het civielrechtelijk iets waar je de schade-actie op kan baseren. Maar we hebben art. 16 AWR en dat betekent dat je geen meldingsplicht hebt.

Bongaarts concludeert in deze dat de oplossing niet in juridische hoek moet worden gezocht. Dit probleem is alleen op te lossen met medewerking van de burger. “Ik denk dat er anders net zoveel procedures gaan komen en het echte probleem – mensen krijgen aanslagen die niet kloppen – er nauwelijks mee wordt opgelost.” Samenwerken met de burger is dus de enige manier om rechtsvrede te bereiken.

Belonen en betrekken

De Belastingdienst is bijna als laatste professionele instelling nog niet transparant. Volgens Bongaarts gaat de politiek dat binnenkort van de fiscus vragen, zeker na het recente kritische jaarverslag van de Ombudsman. Dus nogmaals de oproep de burger er bij te betrekken. In dat kader prefereert hij een beloningssysteem. “We gaan nu uit van een knijp- en piepsysteem. Daarmee creëer je afstand.” Bongaarts pleit voor de ontwikkeling van een eigen domein voor elke belastingplichtige, waar hij kan kiezen hoeveel rechtsbescherming hij of zij wil. “Het moet individueler kunnen voor de inkomstenbelasting.”

Tot slot komt hij met een aantal aanbevelingen, bijvoorbeeld een aparte hulpdesk waar mensen die te veel belasting hebben teruggekregen zich kunnen melden. “De fiscus kan de betrokkene dan belonen met een bos bloemen, een plezierige behandeling of misschien zelfs met een financieel gebaar.” Heffen is een publieke dienstverlening en zonder burger red je het niet bij massale processen. “Ik vind de weg waarbij je de burger niet inschakelt de verkeerde weg” Bovendien moet die burger niet het gevoel krijgen weggeautomatiseerd te worden. “De Belastingdienst moet weer kwaliteit gaan leveren.”

“De huidige regeling is onbegrijpelijk en gewoon niet aan de burger uit te leggen. Wat wij tegen de burgers zeggen is dat wanneer de fiscus een fout maakt, dat in de risicosfeer van de burger ligt. En als u een typefout maakt dan ligt dat in de risicosfeer van de fiscus.”

dr. R.J. Koopman (Raadsheer Gerechtshof ’s-Hertogenbosch)

Art. 16 AWR en het zorgvuldigheidsbeginsel

Na een videopresentatie introduceert de dagvoorzitter Richard Happé, hoogleraar belastingrecht aan de Universiteit van Tilburg. “De politiek moet iets doen,” begint Happé zijn betoog. Volgens hem deed het Hof ’s-Hertogenbosch op 7 december vorig jaar een terechte uitspraak in de zaak van het ‘foutje van 3,4 miljoen’. Maar nu is het een logische stap om het nieuwe feit af te schaffen.

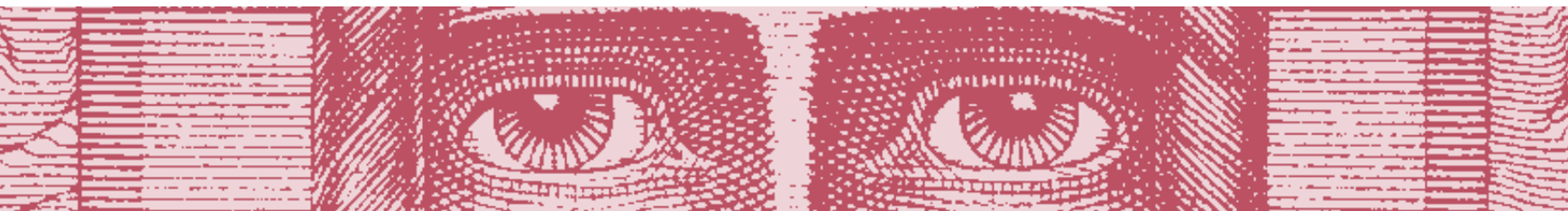

Dagvoorzitter Frank van Brunschot • Foto: Jan Willem Mannaerts

Happé snapt de uitspraak van de Hoge Raad, maar vindt het juridisch een teleurstellende beslissing. “Dit kan je niet als uiterste consequentie van je eigen leerstuk handhaven.” Liever had hij gezien dat het ‘foutje van 3,4 miljoen’ ervoor zorgde dat er een andere koers werd ingezet. Zeker omdat Financiën en de VHMF al vijftig jaar pleiten voor een ander systeem. Maar niet alleen binnen deze twee organisaties klinkt de roep om verandering. Ook rechters vinden het systeem te ingewikkeld; bovendien beantwoordt het te weinig aan het rechtsgevoel.

Want waar gaat het eigenlijk om bij een navordering? Iedereen in Nederland moet de belastingschuld betalen die hij of zij volgens de wet verschuldigd is. Maar dat moet volgens Happé wel met de nodige waarborgen omgegeven worden. “Ook als overheid en Belastingdienst moeten we binnen de grenzen van de rechtsstaat blijven wandelen.” Daarbij is een aantal rechtsbeginselen relevant: het legaliteitsbeginsel, het rechtsgelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel. Daar tegenover staat de rechtsbescherming. “Nu blijken de beginselen zich samen te ballen tot een knooppunt op het gebied van zorgvuldigheid.” Dat beginsel is ook in de Algemene wet bestuursrecht aanwezig. Een bestuursorgaan moet een besluit zorgvuldig voorbereiden. Mevr. Overkleeft wees daar in haar video-interview ook nog even op. Happé zegt dat het zorgvuldigheidsbeginsel een van de dragende beginselen van art. 16 AWR is. “Het nieuwe feit is de codificatie van de nieuwe zorgvuldigheidswetgeving. Alleen zit het erachter verborgen.”

Mandarijnenwetenschap

Art. 16 AWR is een oude wettelijke bepaling. Weliswaar is hij door de jaren heen aangepast, maar toch hebben we het volgens Happé over een zwaar verouderd leerstuk. Nieuw feit, ambtelijk verzuim, schrijf-, tik- en systeemfouten en kwade trouw zijn vage wettelijke begrippen die het leerstuk te gecompliceerd hebben gemaakt. “Het is een mandarijnenwetenschap geworden.” Daarmee doelt Happé op de hoge ambtenaren en raadsheren (mandarijnen) in het oude China. Die beschikten over zeer veel kennis, maar stonden ver van de burgers af. En dat is precies wat er gebeurd is met het nieuwe feit. Het is een leerstuk van rechters geworden dat door steeds nieuwe ingrepen voor de burger niet meer te begrijpen is. “Voor de belastingplichtige is het een volstrekte black box geworden. Waarom mag hij in het ene geval 3,4 miljoen houden en moet hij in het andere alles teruggeven?”

Dat is ernstig volgens Happé, want het heeft niets meer met rechtszekerheid te maken. De grootste kwaal van het leerstuk is dat de belastingplichtige volledig is losgeraakt van het rechtsgevoel. En dat kan krankzinnige consequenties hebben. Hij illustreert dit aan de hand van een voorbeeld waarbij de Belastingdienst een tikfout maakt die in het voordeel van de belastingplichtige uitvalt. De inspecteur mag dit voordeel terughalen. Maar vervolgens moet de belastingplichtige over het te veel uitgekeerde bedrag heffingsrente betalen.

Automatisering en horizontalisering

Het nieuwe feit is dus te complex. Maar er zijn volgens Happé nog twee redenen waarom het nieuwe feit niet langer relevant is. Ten eerste bestaat de belastinginspecteur van dertig jaar geleden niet meer. En voor zover hij er nog wel is zal hij snel verdwijnen. De wereld is geautomatiseerd en de kennis van de inspecteur, fiscalisten en die van de professionals is nu vooral belangrijk in het voortraject. Op grond daarvan wordt er getoetst door de computer. Nog maar veertien procent van de aangiftes voor de inkomstenbelasting wordt handmatig afgedaan. Dus is het tijd voor een makeover, vindt Happé. De kennis van de inspecteur moet gebruikt worden bij de uitzonderingen: bij het bezwaar, bij navordering en in procedures. En daar komt die kennis ook tot zijn recht. Het probleem is volgens Happé dat de Algemene wet bestuursrecht hier niet op toegesneden is. Dat komt volgens hem mede doordat bij de totstandkoming van de Awb de fiscaliteit volledig buiten spel is gehouden.

Niet alleen de inspecteur is niet meer wat hij geweest is. Als tweede reden waarom het nieuwe feit anno 2008 niet meer werkt noemt Happé de veranderde burger. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid meldde het al een aantal jaren geleden: “De burger is geëmancipeerd tot tegenspeler van de overheid.” De burger staat steeds meer

“Als de Belastingdienst kiest om de aangifte van de belastingplichtige door een geautomatiseerd systeem te laten doen dan is het de taak van de fiscus om dit systeem te laten werken. En als dit systeem niet deugt dan dient het falen hiervan niet te worden afgewenteld op de burger.”

prof. dr. J.W. Zwemmer (College van Bestuur Universiteit Amsterdam)

naast de overheid dan dat hij ondergeschikte is. Dat is in de wereld van de Belastingdienst nog niet helemaal doorgedrongen. Vervolgens haalt hij net als Bongaarts aan dat de overheidsinstellingen transparanter moeten zijn. “Horizontaal toezicht vergt van ons dat we niet alleen bij de multinationals, maar ook bij de particuliere belastingplichtige anders tegen de fiscale werkelijkheid moeten aankijken.”

Nog een belangrijke ontwikkeling in het aangifteproces van de inkomstenbelasting is de zogenoemde vooringevulde aangifte (VIA). Bongaarts refereerde er in zijn betoog ook al even aan. De op handen zijnde wijziging in de AWR, als gevolg van de VIA, die nu nog als een onzichtbaar wetsvoorstel boven Den Haag zweeft, biedt volgens Happé wellicht mogelijkheden om meer recht te doen aan de nieuwe tijdgeest. Hoewel het voorstel nog steeds niet openbaar is gemaakt gaat hij toch vast in op een mogelijk aspect van de nieuwe wet. Want wat betekent het als je in het wetsvoorstel ‘kwade trouw’ vervangt door ‘wist, of behoorde te weten’. “Zo heb je al een gedeelte van het probleem van het nieuwe feit opgelost.” Maar het geheel is volgens hem nog steeds te vaag.

De tik- en schrijffouten worden met deze nieuwe wet volgens Happé verleden tijd. Maar levert dat nou verlies van de rechtszekerheid op? Nee, zegt hij. Want – hoe paradoxaal het ook klinkt – deze ontwikkeling is in overeenstemming met het rechtsgevoel en betekent daarom dus winst aan rechtszekerheid. Uitgaande van dit systeem moet er volgens hem ook wat gedaan worden aan onzorgvuldigheid van de inspecteur waar die handelt in strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur. Je zou dit kunnen vergelijken met de onrechtmatigedaadproblematiek. Wanneer iemand een onrechtmatige daad pleegt is hij verplicht de daaruit voortvloeiende schade te vergoeden. “Maar als degene die benadeeld wordt zelf ook verwijtbaar gedrag heeft vertoond dan houdt de rechter daar bij het vaststellen van de schade rekening mee.” Zo komt het dus van twee kanten.

Happé stelt een “naheffingskorting” voor in de nieuwe toekomstige wettelijke regeling. Een naheffingskorting op de aanslag die nog betaald dient te worden. Zo beperk je volgens hem de meeste gevallen van onzorgvuldigheid. Voor de notoire gevallen van onzorgvuldigheid zal de rechter de ruimte moeten krijgen. Kanttekening bij dit systeem is dat er nog steeds enige onzorvuldigheidsproblematiek blijft bestaan. Maar dat is volgens Happé onontkoombaar. “Het hoort gewoon bij dit leerstuk. En misschien hoort het ook wel gewoon bij het uitvoeren van de belastingwetgeving.”

In de 21e eeuw moet ook de communicatie tussen de Belastingdienst en de belastingbetaler anders. Er moet onderscheid worden gemaakt tussen particulieren en ondernemers. Ook moet er meer aandacht voor het individuele geval komen. “Er zijn vele mogelijkheden om de communicatie over de belastingheffing op een moderne individuele manier door te voeren.” Denk aan de PIP: de Persoonlijke Internet Pagina. Of de tijd daar al rijp voor is betwijfelt Happé overigens. “Met de huidige automatiseringsproblemen moet hier nog maar even mee worden gewacht.” Bij de ondernemers is de situatie wel helemaal rijp om een systeem op maat aan te bieden. Dat past helemaal in de lijn van horizontalisering. Bovendien is hier is een hoger niveau van fiscale advisering aanwezig.

Happé maakt plaats voor de inmiddels gearriveerde staatssecretaris van Financiën. Daarom besluit hij zijn verhelderende betoog met de samenvattende conclusie: “Afschaffing van het nieuwe feit is een logische stap naar een situatie waarin rechtszekerheid weer op een natuurlijke manier tot zijn recht gaat komen.”

Apeldoorn

Staatssecretaris De Jager nodigt op aanraden van Bongaarts meteen de rechterlijke macht uit in Apeldoorn. “Ik ben er zelf ook een aantal keren geweest en dan raak je inderdaad onder de indruk.” En ja, ook volgens De Jager is het echt gedaan met de ouderwetse inspecteur. En dat is zeker in Apeldoorn goed te zien. Daar krijg je volgens hem pas echt het gevoel hoe door massale processen de rol van de belastinginspecteur veranderd is. Hier zie je ook meteen de zwakke plek van een geautomatiseerd systeem. Een brief bijvoorbeeld komt van een rol van elfhonderd kilo papier. Dat zijn dus heel wat brieven. “Het is een enorme fabriek. Je kunt je voorstellen dat wanneer het een keer mis gaat het ook goed misgaat.” Maar dat is geen excuus volgens De Jager. “De burger vraagt dat het foutloos gebeurt.”

Jan Kees de Jager • Foto: Jan Willem Mannaerts

Burgerschap verzilverd

Maar het gebeurt niet altijd foutloos, zo concludeert ook de Ombudsman in zijn jaarverslag over 2007 'Burgerschap verzilverd'. Drieduizend klachten kwamen er binnen in 2007. Evenveel als het jaar daarvoor. De Ombudsman waarschuwt dan ook voor verharding van de overheid ten opzichte van haar burgers. De overheid is te arrogant en heeft te weinig oog voor de kwetsbaarheid van haar burgers.

"Het loont om te investeren in een goede relatie met de burger," aldus De Jager. Je moet de burger serieus nemen en gebruik maken van diens betrokkenheid. Hij is het op dat punt niet helemaal eens met het beeld dat de Ombudsman schetst van ambtenaren. "De medewerkers van de Belastingdienst doen iedere dag hun uiterste best om mensen en ondernemers te helpen bij het oplossen van problemen." Wel is hij het eens met de oproep van de Ombudsman om het anders te doen. "Er zijn een paar fundamentele wijzigingen nodig op het gebied van automatisering, toezicht en op het gebied van onderliggende wet- en regelgeving." Deze verandering staan niet op zichzelf en moeten in samenhang plaatsvinden. Het gaat niet lukken als deze terreinen niet gelijktijdig in beweging komen.

De staatssecretaris komt, als antwoord op de vraag van Happé, deze middag ook met nieuws uit Den Haag. "Ik kan u vertellen dat ik 'wist of behoorde te weten' uit het wetsvoorstel betreffende de VIA heb gehaald. Logischerwijs paste het er ook niet meer in." Dat betekent volgens De Jager niet dat het begrip losgelaten wordt. In andere domeinen, bijvoorbeeld in de sociale zekerheid, blijft het een bekend criterium.

Complexiteitsreductie, toezicht en wet- en regelgeving

Maar hoe ziet hij de toekomst van de fiscus nou eigenlijk? "Kort samengevat moet de Belastingdienst een snel opererende organisatie worden die het mensen 'echt makkelijker' maakt." De administratieve lasten moet omlaag en Nederland moet concurrerend blijven. Maar het burgers makkelijker maken is niet het enige plan dat De Jager heeft. Het hoofddoel is om burgerschap weer echt te verzilveren. "De relatie tussen Belastingdienst en burger moet veel platter worden, minder hiërarchisch en meer vormgegeven vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid."

"Je hebt op dit moment een nieuw feit nodig om te kunnen navorderen. Daar zijn wat uitzonderingen op. En ik vind dat het daar bij moet blijven."

prof. dr. J.W. Zwemmer (College van Bestuur Universiteit Amsterdam)

Op het gebied van automatisering is de Belastingdienst al hard bezig te moderniseren. Dat gaat niet altijd even soepel, geeft De Jager toe en daarom heeft hij een plan voor een vereenvoudigingsoperatie naar de Tweede Kamer gestuurd. Dit plan moet binnen de Belastingdienst de complexiteit uit het systeem halen. Ook moet het uitwisselen van gegevens tussen onderlinge systemen gemakkelijker worden. "Het zijn nog veel te veel gesloten systemen. We moeten naar een model toewerken dat erop is gericht de technische infrastructuur open en flexibel te maken."

Het programma van complexiteitsreductie kent twee fasen. De eerste fase moet volgend jaar zijn afgerond. Daarin wordt gewerkt aan gestandaardiseerde basisvoorzieningen, noodzakelijk om de processen in de toekomst goed te ondersteunen.

In de tweede fase van de complexiteitsreductie wordt de procesinrichting aangepakt. De Belastingdienst zal zich niet langer oriënteren op belastingwetten, maar op kernmomenten in het leven van de belastingplichtige. "Bij particulieren moet je dan denken aan

Marc van Elk • Foto: Jan Willem Mannaerts

het overlijden, huwen of verhuizen van iemand. En bij een ondernemer bijvoorbeeld aan het staken, starten of fuseren van een onderneming." Dit model heet ook wel het 'event-driven model'. Hierdoor zal de ICT-structuur ook veranderen. Eén gebeurtenis lijdt dan automatisch tot doorwerking op verschillende middelen, toeslagen en processen binnen de Belastingdienst."

"Het massale proces van belastingheffing zoals dat nu gebeurt sluit niet meer aan bij het wettelijk systeem."

mr. J.B.H. Röben (Vice-president Gerechtshof Arnhem)

In de toekomst is het volgens De Jager de bedoeling dat de fiscus zelf het voortouw neemt in het aanleveren van informatie over de belastingbetaler. Een groot gedeelte van de informatie komt dan uit de basisregistraties van de overheid. "De burger moet het zo makkelijk mogelijk worden gemaakt met het invullen van gegevens die Belastingdienst zelf al zou kunnen weten of behoorde te weten." In dit systeem gaat volgens hem de Persoonlijke Internet Pagina een cruciale rol spelen.

René Niessen • Foto Jan Willem Mannaerts

Het toezicht wordt preventiever en de processen moeten steeds meer de actualiteit volgen. "We zijn al volop bezig het proces minder aangiftegericht en reactief te maken." Ook hier komt vertrouwen in de burger weer boven. "Het toezicht richt zich steeds meer op het verkrijgen van waarborgen dat de aangeleverde gegevens juist zijn." Dat is mogelijk door extra energie te steken in starters. Met een goede begeleiding in het begin leer je een startende ondernemer om compliant te zijn en dat zo te houden. Handhavingscommunicatie moet hier als instrument worden ingezet.

Het uitgangspunt bij dit systeem is dat er minder tijd wordt gestoken in eventuele discussies achteraf en dat er veel meer gezocht wordt naar structurele oplossingen vooraf. Dit biedt meer zekerheid voor de belastingplichtige. "Horizontaal toezicht betekent een fundamentele wijziging in de relatie tussen de Belastingdienst en de burger. Beide partijen moeten bereid zijn samen de verantwoordelijkheid te nemen."

Bij het MKB is het horizontale toezicht al volop in gang gezet. Negen convenanten zijn er al afgesloten met brancheorganisaties. Nu komen de fiscale adviseurs in beeld. Verder kan volgens De Jager vooral de kwaliteit van de loongegevens omhoog; hij wil daarvoor afspraken maken met de grote salarisbureaus. "Loongegevens worden nu in enorm veel afgeleide processen hergebruikt. Dat vereist een hoge kwaliteit. Het loongegeven moet stabiel zijn. Vanuit de optiek van rechtszekerheid is het onacceptabel als de Belastingdienst jaren later nog met correcties komt."

Horizontaal toezicht betekent overigens niet dat verticaal toezicht verdwijnt. Dit blijft broodnodig, maar zal wel van gedaante veranderen. In de toekomst zal de fiscus meer en meer de samenwerking met andere handhavers in de keten opzoeken.

Tot slot bespreekt De Jager het terrein van de wet- en regelgeving. Verrassend is dat hij een fundamentele herziening van de AWR aankondigt. Hij spreekt van 'een gigantische operatie' en van 'een traject dat Financiën nooit op eigen kracht kan trekken'. De herziening heeft alleen kans van slagen 'als we er met z'n allen in investeren'. De staatssecretaris plaatst de herziening van de AWR in het kader van het werken aan de toekomstige Belastingdienst. Die moet midden in de samenleving staan, open zijn, meedenken en duidelijkheid bieden als dat gevraagd wordt. In De Jagers woorden: 'De AWR moet recht doen aan de principes van vertrouwen en gezamenlijkheid. De fictie dat de inspecteur elke aangifte bekijkt moeten we loslaten. Formaliteiten zouden we moeten reserveren voor die momenten waar dit – gelet op rechtsbescherming en rechtszekerheid – echt nodig is.'

De staatssecretaris heeft als uitgangspunt dat de AWR de Belastingdienst moet helpen efficiënt te werken. Nu is de wet niet toegerust voor de geautomatiseerde en digitale processen bij de fiscus. De wijzigingen moeten vooral in dat licht bezien worden. Voor de staatssecretaris vormen de wensen voor de uitvoering de basis van de

wetgeving en niet andersom – 'zoals we eigenlijk gewend zijn'. Een tijdschema voor de AWR-operatie geeft De Jager overigens niet.

Drie statements

Voorafgaand aan het slotdebat zijn er drie statements van achtereenvolgens Dick Barmentlo (KPMG Meijburg & Co), Marc van Elk (Belastingdienst/Rivierenland, sprekend op persoonlijke titel) en René Niessen (Advocaat-Generaal bij de Hoge Raad).

"Nieuwe feit van alle tijden"

Tot vreugde van Barmentlo staat het debat over het nieuwe feit op scherp. Dat is volgens hem te danken aan de arresten van de Hoge Raad van 7 en 29 december 2007. De politiek moet beslissen of 'het nieuwe feit' in deze tijd nog relevant is. Maar zelf denkt hij dat dit wel het geval is. Als belastingadviseur wil hij een duidelijk statement neerleggen. "Ik kies voor rechtszekerheid en rechtsbescherming en ik ga er vanuit dat ik de belastingplichtige kan vertrouwen. Het bestuursorgaan heeft in mijn visie een grote verantwoordelijkheid.' Volgens Barmentlo hoeft er niet alleen gekeken te worden naar de AWR, want belastingheffing valt ook gewoon onder de Awb. "Beide wetten gaan uit van een onderzoeksplicht van de inspecteur."

Het beeld dat de belastingplichtige dagelijks of één of twee keer per jaar om een aanslag zou kunnen vragen is nog ver weg, denkt Barmentlo. Dat laat de ICT simpelweg nog niet toe. Verder is het volgens hem niet relevant de leeftijd van het leerstuk van het nieuwe feit als pleidooi voor afschaffing te gebruiken. "Ik denk dat het nieuwe feit als rechtsleerstuk van alle tijden is."

Richard Happé • Foto: Jan Willem Mannaerts

Dick Barmentlo • Foto: Jan Willem Mannaerts

"De politiek is aan zet"

Marc van Elk van de Belastingdienst spreekt op persoonlijke titel. Naar zijn mening is 'het nieuwe feit' een struikelblok voor belastingheffing in het huidige tijdperk. Bovendien zijn volgens hem de algemene beginselen van behoorlijk bestuur een redelijk alternatief. "Het instrument beantwoordt niet meer aan zijn bedoelingen en het is bovendien een voortdurende bron van onzekerheid tussen de Belastingdienst en de belastingplichtige." Daarbij komt dat het nieuwe feit niet in iedere situatie toepasbaar is. "Aan de ene kant biedt het voor sommige situaties onvoldoende bescherming en in andere situaties schiet het zijn doel voorbij – zoals bij het 'foutje van 3,4 miljoen'."

De oplossing ligt volgens Van Elk in het omschakelen naar een systeem dat meer gericht is op voldoening op aangifte. "Dat is de beste optie." In elk geval is duidelijk dat er iets moet veranderen. "De Hoge Raad heeft een duidelijk signaal afgegeven. Nu is de politiek aan zet."

"Ongehinderd navorderen is worst case scenario"

Als laatste spreker van de dag merkt René Niessen op dat het gras hem al grotendeels voor de voeten is weggemaaid. Wel heeft hij nog een paar punten die hopelijk tot nadenken stemmen.

Het is volgens hem het worst case scenario als de Belastingdienst ongehinderd zou kunnen navorderen."De gedachte die bij Financiën leeft is dat met horizontaal toezicht het nieuwe feit niet meer of minder nodig is. Dat valt nog maar te bezien."

Het lijkt hem een goed idee om zoiets als een goedkeuringsbeschikking in te voeren. Die zou naar de belastingplichtige gestuurd worden nadat diens aangifte is goedgekeurd. "Zo creëer je duidelijkheid voor zowel de fiscus en de belastingplichtige."

Niessen gaat ook in op de complicaties van een gecomputeriseerd controlesysteem. De staat moet hieraan een aantal eisen stellen om de rechtsbescherming te waarborgen. "Wanneer je als samenleving kiest voor een dergelijk systeem moet je ook bereid zijn om daarvoor alle middelen ter beschikking te stellen." En dan is het natuurlijk vreemd dat de Belastingdienst met 10% gekort is, merkt hij op. De consequentie van het huidige systeem is dat niet alles gecontroleerd kan worden. "Nou dat is dan maar zo. Zolang het niet te gek wordt."

Tot slot vindt hij het helemaal niet zo'n gek idee om het vertrouwensbeginsel en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur hun werk te laten doen. Artikel 16 AWR hoeft van Niessen niet helemaal te verdwijnen. Een aangepast artikel, dat soepeler werkt, biedt wellicht al uitkomst.

Debat met de zaal

In het debat dat volgt beantwoorden de inleiders vragen vanuit de zaal. Jurgen Hofstra neemt als eerste het woord. Het aangifteproces is volgens hem zodanig van karakter veranderd dat er anders mee moet worden omgegaan. "Als belastingplichtige hoef je niet meer te kunnen rekenen. Het bedrag verschijnt gewoon op je computer. Ik stel voor dat dit meteen betaald wordt." A-G Niessen is het hier niet mee eens. "Niet iedereen kan goed omgaan met apparatuur." Hij denkt ook niet dat de computer alles gaat oplossen in de toekomst. Volgens Niessen moeten we vooral de belastingplichtige in dit geautomatiseerde geheel niet vergeten. "Zijn rechtszekerheid moet gewaarborgd worden." Bongaarts heeft er vertrouwen in dat dit gaat lukken. "Wij zijn allemaal van de generatie dat we blij zijn dat we een e-mail kunnen versturen en dat internet goed loopt. Dat heeft tijd gekost." Ook voor de Belastingdienst gaat het goed komen. "Dat duurt even, maar het zal zeker lukken."

Vanuit de zaal reageert Paul Gunnewijk hierop. Hij vraagt zich af hoeveel rechtszekerheid de burger moet inleveren als gevolg van de automatisering. "Het systeem neemt een stap over en dat kost je een deel van je rechtszekerheid." Vanuit het forum wordt dit betwijfeld. Want gaat de burger wel rechtszekerheid inleveren? "De aanleiding

Foto: Jan Willem Mannaerts

Foto: Jan Willem Mannaerts

om te veronderstellen dat 'het foutje van 3,4 miljoen' zal leiden tot minder rechtszekerheid is een vanzelfsprekendheid die ik niet begrijp." Fouten van dit geautomatiseerde systeem zijn te beperken tot een minimum wanneer dit behoorlijk functioneert.
Dagvoorzitter Van Brunschot is nog niet helemaal tevreden met dit antwoord en wil weten wat nou precies het verlies aan rechtszekerheid is bij het afschaffen van 'het nieuwe feit'. Het exacte verschil tussen artikel 16 AWR en het zorgvuldigheidsbeginsel is niet makkelijk in te vullen, aldus Niessen.
Fiscalist Gribnau (verbonden aan de Universteit van Tilburg en de Universiteit Leiden) wil even terugkijken in de geschiedenis. Jaren geleden werd de discussie over het criterium 'wist of behoorde te weten' namelijk ook al gehouden. Maar waar ging het in die discussie eigenlijk over? Antwoord: over de vraag of de belastingplichtige 'kwade trouw' mocht worden verweten. Voor Scheltens, die hier jaren gelden al over schreef, stond als een paal boven water dat 'het nieuwe feit' behouden moest blijven." Het gaat volgens Gribnau altijd over het handelen van de inspecteur, tenzij er aan de kant van de belastingplichtige kwade trouw in het spel is.

Still confused, but at a higher level

Na het debat geeft dagvoorzitter Van Brunschot een samenvattende conclusie over wat hij zelf een wetenschappelijke bijeenkomst noemt. "Na deze middag ben ik still confused, but at a higher level" Een sluitend antwoord op de vraag of het nieuwe feit als norm moet blijven bestaan bij navordering heeft hij niet. Aan de ene kant van het spectrum zijn mensen van mening dat 'het nieuwe feit' nog steeds relevant is. Hun belangrijkste argument is dat de fiscus zijn zaakjes eerst maar eens behoorlijk moet regelen. "Zolang dat niet gebeurt moet het de fiscus zo lastig mogelijk worden gemaakt."
Aan de andere kant van het spectrum is men van mening dat 'het nieuwe feit' als criterium al niet meer bestaat. Daar heerst de gedachte dat we aan een modernisering van de heffingsmethodiek toe zijn. "Daar tussenin zitten allerlei opvatting die ik moeilijk vind te categoriseren." Wel kan Van Brunschot concluderen dat het een bijzonder belangrijke middag was waarin de partijen goed met elkaar hebben beraadslaagd. "Wellicht zal het effect van deze middag doorklinken in Den Haag."
NOB-voorzitter Damsté sluit het symposium af. Hij bedankt alle sprekers en aanwezigen. Volgens hem is het een actueel congres geweest dankzij het arrest van de Hoge Raad van eind vorig jaar. Het was ook een bijzonder congres omdat dit jaar het Management Team van de Belastingdienst aanwezig was. Bovendien heeft ook de staatssecretaris een bijdrage geleverd. Of het nieuwe feit blijft bestaan – dat is aan Den Haag.

Mutaties ledenbestand

Naar buitengewoon lid

01-05-2008	W.H. Volders	Amsterdam/Amsterdam
01-07-2008	mr. F.M. Molenbrugge	Limburg/Maastricht
01-09-2008	D. Mur	Utrecht-Gooi/Hilversum

Nieuwe leden

01-01-2008	W.H. Voermans	Douane West/Schiphol
01-04-2008	mr. M.J.W. van Dalen	CPP/Utrecht
01-04-2008	H.J. de Groot RA	Noord/Heerenveen
01-04-2008	H.T. Peters MPA	Holland-Midden/Leiden
15-04-2008	mr. H. Raven	Rijnmond/Rotterdam
18-04-2008	mr. C.J. Mulder-Dijkstra	Haaglanden/Den Haag
20-05-2008	A.C.M. Stuijt	Douane West/Hoofddorp

Overleden

08-04-2008	J.A. Bosse	Buitengewoon lid
19-04-2008	P.A.M. Hilhorst	Buitengewoon lid
19-05-2008	mr. H.J.W. Terlet	Buitengewoon lid
25-05-2008	P.J.F. van Oorschot	Douane Zuid/Eindhoven

Vereniging van hoofdambtenaren bij het Ministerie van Financiën

Mutaties ledenbestand

Ledenadministratie VHMF

In geval van:
- Adreswijzigingen (privé en kantoor)
- Wijziging eenheid
- Pensioen/VUT
- Opzegging/ aanmelding lidmaatschap,

wordt U verzocht van dit formulier gebruik te maken. Leden die met pensioen of VUT gaan kunnen hun lidmaatschap omzetten in een buitengewoon lidmaatschap tegen een gereduceerde contributie.

Opsturen naar:
Ledenadministratie VHMF
J.W.J Swinkels
Drossaardslag 4
2805 DC GOUDA
email adres: jwj.swinkels@planet.nl

Titel: .....
Naam en voorletters: ..... Roepnaam ..... m/v
SAPnummer ..... Geboortedatum .....
Huisadres: .....
Postcode/Woonplaats: .....
In dienst van (Min./Eenheid/organisatie): .....
Kantooradres: .....
Postcode/Woonplaats kantoor: .....
Telefoon privé: ..... Telefoon kantoor: .....
Privé e-mailadres: .....

Reden mutatie (aankruisen)

O Nieuw lid	M.i.v.:	..... *(ondertekenen)
O Adreswijziging	M.i.v.:	.....
O Buitengewoon lid	M.i.v.:	.....
O Beëindiging lidmaatschap	M.i.v.:	.....
O Wijziging eenheid	M.i.v.:	.....

(Opzegging dient voor aanvang van het nieuwe kalender jaar te geschieden.
Bij opzegging gedurende het jaar blijft de contributie over het lopende jaar volledig verschuldigd).

De contributie bedraagt per 1 januari 2008 € 15,00 per maand voor actieve leden en € 90,- per jaar voor postactieve leden.

* Hij/zij gaat akkoord met centrale inning van de contributie door het Facilitair Salarisbedrijf te Zwolle. Hem/Haar is bekend dat deze inhouding via de salarisadministratie in SAP ook bekend is bij het dienstonderdeel waar hij/zij werkzaam is.

Datum, Handtekening,

....

Ontwerp
HPC Concept

Drukwerk
HPC Drukkerij

Oplage
1800

Kopij kan worden toegezonden aan de redactie. De redactie beslist over plaatsing en behoudt zich het recht voor om stukken te bewerken.
Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder toestemming van de redactie.